

ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Τραπεζική Χρηματοοικονομική»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Θέμα: “Μελέτη των κανονισμών σχετικά με το ξέπλυμα μαύρου χρήματος (ΞΧ) και η επίδραση του στην οικονομία των κρατών. Ποσοτική διακρατική μελέτη Λουξεμβούργου-Ελλάδας.”

Όνομα Φοιτήτριας

ΑΔΑΜΑΝΤΙΑ ΑΝΟΥΣΑΚΗ

Όνομα Επιβλέποντος

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΠΕΡΓΗΣ

Ιούνιος 2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ.....	5
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	7
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ.....	10
Εννοιολογική σημασία και ορισμοί	10
Καθορισμός Προελεύσεως των εσόδων από εγκληματικές Δραστηριότητες και αξιόποινες πράξεις	11
Πράξεις νομιμοποίησης και Νομοτυπικές Συμπεριφορές.....	14
Αντικειμενική υπόσταση του Εγκλήματος: Τα στάδια της διαδικασίας της νομιμοποίησης και ο ρόλος του οικονομικού συστήματος σε αυτά.....	15
Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.....	18
Συνέπειες	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ	20
Θεσμικό Πλαίσιο.....	
Επαγγελματικές Υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών στο πλαίσιο πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου	21
Ποινικοποίηση – Κυρώσεις - Κατάσχεση και Δήμευση Περιουσίας.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ	
“Financial Action Task Force - FATF”	33
Επιτροπή της Βασιλείας.....	35
Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) – “United Nations”.....	36
Το Συμβούλιο της Ευρώπης - “The Council of Europe”.....	37
“Interpol”	37
“Financial Intelligence Units - (FIUs)” - “Cellule de renseignements financiers - (CRF)”” και “The Egmont Group”	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	40
Μέθοδοι Υπολογισμού Ξεπλύματος Χρήματος	40
Πως επιδρά το ξέπλυμα χρήματος στην ανάπτυξη της οικονομίας και στην εγκληματικότητα μιας χώρας	43
Συγκριτική Ποσοτική Μελέτη	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΝΑΦΟΡΕΣ	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	57
Συστάσεις της FATF.....	57
Λοιποί διεθνείς οργανισμοί.....	59
Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία	60

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Η παρούσα διατριβή έχει ως σκοπό την αποτύπωση του μεγέθους της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μέσα από μια διακρατική μελέτη Λουξεμβούργου-Ελλάδας καθώς και των αρνητικών ή/και θετικών επιδράσεων του φαινομένου αυτού στην οικονομία των δύο αυτών κρατών. Η διατριβή αποτελείται από δύο σκέλη προσεγγίζοντας από τη μία μεριά το θέμα σε θεωρητικό επίπεδο και από την άλλη σε ερευνητικό.

Μέσα από τη θεωρητική προσέγγιση του προβλήματος θα μελετηθεί εννοιολογικά το οικονομικό αυτό έγκλημα, το νομικό πλαίσιο που το περιβάλλει, τα αίτια που οδηγούν στην δημιουργία και εξάπλωση του φαινομένου, οι επακόλουθες συνέπειες καθώς και η διαχρονική αντιμετώπιση του μέσα από διεθνείς και εγχώριους οργανισμούς εξετάζοντας τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου αυτού, κυρίως μέσα από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

Μετέπειτα, θα επικεντρωθούμε σε μία ποσοτική ανάλυση η οποία έχει ως στόχο να διερευνήσει κατά πόσο το Ξέπλυμα Χρήματος επιδρά (θετικά ή αρνητικά) σε μία οικονομία αλλά ταυτόχρονα να δούμε και ποιές οικονομικές μεταβλητές επιδρούν θετικά ή αρνητικά στην εισροή μαύρου χρήματος. Το δείγμα που θα χρησιμοποιηθεί για τα δύο κράτη θα αναφέρεται στη περίοδο από το 2005 μέχρι και το 2010 (ετήσια συχνότητα) και θα γίνει μια εκτίμηση της τάσης του ξεπλύματος χρήματος στα δύο κράτη χρησιμοποιώντας ως ανεξάρτητες μεταβλητές τη μεταβολή του ΑΕΠ, την ανάπτυξη πληθυσμού, το μερίδιο επενδύσεων ως προς τον ΑΕΠ και τον συνολικό αριθμό εγκλημάτων που καταγράφηκαν από την αστυνομία. Τα παραπάνω μεγέθη θα εξεταστούν αναλυτικά για την καθεμιά χώρα ξεχωριστά για να διαπιστωθεί ο τρόπος (θετικός ή αρνητικός) συσχέτισης τους με το Ξέπλυμα Χρήματος και ακολούθως η σύγκριση των δύο αυτών χωρών κατά τη περίοδο της εξεταζόμενης πενταετίας.

Ένα από τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας διατριβής θα αποτελέσει η αποτελεσματικότητα των μέτρων αντιμετώπισης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Αυτό θα γίνει με μελέτη της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας όπως αυτή τροποποιείται για να βελτιώσει την αποτελεσματικότητά της. Έπειτα θα γίνει η μελέτη του τρόπου που επηρεάζεται η τάση του μαύρου χρήματος σε μία χώρα και επίσης η επίδραση του μαύρου χρήματος στην οικονομία αυτών των χωρών. Στο πρώτο σκέλος η μελέτη θα γίνει με τη χρήση ετήσιων στοιχείων για τη περίοδο 2005-2010, ενώ στο δεύτερο θα χρησιμοποιηθούν εκτός από τα παραπάνω στοιχεία και υπάρχουσες μελέτες.

Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί θα έχει τα εξής στάδια: αρχικά τη θεωρητική ανάπτυξη του θέματος (διεθνής βιβλιογραφία, ρυθμιστικό πλαίσιο, διεθνείς βάσεις πληροφοριών και άλλες έγκυρες πηγές για τον ορισμό του προβλήματος και τους τρόπους αντιμετώπισής του). Θα παρουσιαστεί επισκόπηση της βιβλιογραφίας επί του θέματος και τα βασικά συμπεράσματα που επάγονται από αυτή. Έπειτα θα γίνει η ποσοτική ανάλυση όπου θα χρησιμοποιηθεί το Excel για την ανάλυση χρονοσειράς για τη περίοδο 2005-2010 αλλά και διαστρωματική ανάλυση μεταξύ Ελλάδας και Λουξεμβούργου, τον τρόπο με τον οποίο το Ξέπλυμα Χρήματος επιδρά στην οικονομία των κρατών αλλά και τα οικονομικά δεδομένα που προσελκύνουν το μαύρο χρήμα.

Εν κατακλείδι, θεωρώ ότι η συγκεκριμένη έρευνα έχει μεγάλη σπουδαιότητα διότι στη περίοδο που διανύουμε τα τελευταία χρόνια, αρχικά με τη χρηματοπιστωτική κρίση στις ΗΠΑ το 2007 και ακολούθως σε κράτη μέλη της Ευρώπης το 2010 η μελέτη του τρόπου με τον οποίο μια οικονομία επηρεάζεται από το μαύρο χρήμα παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον. Όπως είναι γνωστό η έλλειψη ρευστότητας αποτελεί ένα μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν σήμερα πολλά κράτη. Θα ήταν λοιπόν χρήσιμο για τους ασκούντες την πολιτική στα κράτη αυτά να γνωρίζουν τόσο τους τρόπους αντιμετώπισης του προβλήματος αυτού όσο και τις επιπτώσεις που δημιουργούνται από αυτό (θετικές και αρνητικές). Επιπλέον, τα στοιχεία και στατιστικές που έχουν δημοσιευθεί μέχρι σήμερα είναι ελλιπή αφού το νομοθετικό πλαίσιο και οι οργανισμοί καταπολέμησης τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο εξελίσσονται συνεχώς με αποτέλεσμα να δημιουργούνται ολοένα μεγαλύτερες ανάγκες για τη καταπολέμηση του. Οι συνεχείς αυτές τροποποιήσεις επιφέρουν διαφορετικούς χειρισμούς με αποτέλεσμα οι απαιτήσεις για επίσημη καταγραφή των στοιχείων να έχουν κριθεί αναγκαίες μόνο τα τελευταία χρόνια. Άλλο ένα μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζεται, είναι ότι το μέγεθος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες εικάζεται ή εκτιμάται καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις μιλάμε για υποθέσεις ή νομικές διαδικασίες σε εξέλιξη και όχι σε επίσημα τελικά στοιχεία τα οποία κάποιες φορές μπορεί να προκύπτουν μετά από αρκετά έτη, με αποτέλεσμα να είναι αρκετά δύσκολο να έχουμε μια σαφή και συγκεκριμένη εικόνα με ακριβείς αριθμούς.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ*

The aim of the thesis is to capture the dimensions of the money laundering based on a transnational research between Luxembourg and Greece and the negative and/or positive impact of this financial crime that may be caused to the economy of the two countries in scope. The thesis is consisted by two parts approaching the topics initially on a theoretical basis and then followed by a research.

The notional background, the definitions, the current legal framework, the reasons leading to the creation and expansion of the phenomenon, the consequent impacts of it and the role of the international organisations will be viewed in a theoretical approach and going through current legislation in force .

The main points of the research will be the effectiveness of measures to combat money laundering. This will be done through a study of the current law framework in scope, as modified from time to time in order to improve its effectiveness. Then it will be done a study analysis of the way that affects the tendency of black money in a country and also the influence of black money in the economy of both countries. Annual data covering the period 2005-2010 will be used for the first part of the study, while the second part will be supplemented with information resulting from additional available studies.

Next stage will be to focus on a quantitative analysis which aims to observe whether money laundering could affect (in a positive or negative way) to the economy, but also to observe whether financial variables could also affect (in a positive or negative way) the money laundering. The sample that will be used for the two states will be referred to the period from 2005 to 2010 (annual frequency). The observation of the tendency of money laundering for both countries will be done using as independent variables the population, annual growth, investment share of GDP and the total number of crime offences in million. The figures will be analyzed for each country to determine whether there is a (positive or negative) correlation with the Money Laundering.

The methodology will be based on the following stages: initially by the topic's development' analysis (international papers and studies, regulatory framework, international databases and other official sources in connection to the definition of the phenomenon). It will be then presented an overview on the subject and the main conclusions induced by it. A quantitative analysis will be proced afterwards with the use of Excel for the analysis of annual data related to the period 2005-2010 and analysis between Greece and Luxembourg.

In conclusion, I believe that this research is of great importance because the period we are going through during last years, initially with the financial crisis in the U.S. in 2007 and then in

Europe in 2010, the study of way in which an economy is influenced by the black money is of a great interest.

As already known, the lack of liquidity is a quite big issue in our era that many countries face. It would be useful for government and involved parties, to know how to tackle this problem and the effects generated by this (positive and negative). Furthermore, the data and statistics that are available so far are incomplete and the legislative framework is constantly evolving. Thus, these continuous changes bring different ways to handle the phenomenon and the requirements for official record of data have been made necessary within last years. Another major problem encountered is that the size of money laundering can be only estimated or assumed in most cases as the data are based on ongoing legal proceedings and not official or accurate final data, which can sometimes occur after several years and therefore is not possible to have the clear picture of the situation at current stage.

* The Greek text prevails in case of discrepancy.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πρωτίστως θα ήθελα να ευχαριστήσω το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου για την ευκαιρία που μου έδωσε να ακολουθήσω το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Τραπεζική Χρηματοοικονομική» αναφερόμενη τόσο στο εκπαιδευτικό όσο και στο διοικητικό προσωπικό. Η ευκαιρία αυτή με βοήθησε να εμπλουτίσω τις γνώσεις μου και επιπλέον να θέσω νέα θεμέλια για τα μετέπειτα επαγγελματικά μου βήματα.

Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα της διατριβής μου κύριο Νικόλα Απέργη για τη πολύτιμη βοήθειά του καθώς και την κατανόησή του ως προς τις διάφορες τροποποιήσεις που χρειάστηκε να γίνουν για την ολοκλήρωση της διατριβής μου.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συναδέλφους του Νομικού τμήματος στην εταιρία όπου εργάζομαι κύριο Benjamin Wacker και κύριο Mathias Welter για τις όποιες νομικές διευκρινήσεις μου παρέθεσαν σχετικά με τη λουξεμβουργιανή νομοθεσία καθώς και με τις ενδείξεις τους παραπέμποντας με σε τροποποιήσεις κανονισμών και νομοθεσίας καθώς και την οικογένεια μου για τη πολύτιμη υποστήριξη τους.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πριν ξεκινήσω την ανάπτυξη της διατριβής μου, θεωρώ απαραίτητο να αναφερθώ στους λόγους για τους οποίους επέλεξα το συγκεκριμένο θέμα.

Αρχικά, είναι ευρέως παραδεκτό ότι το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος αποτελεί μία πληγή για το χρηματοπιστωτικό τομέα διότι διαβρώνει σταδιακά το οικονομικό σύστημα ενώ παράλληλα είναι αρκετά δύσκολο τόσο να εντοπιστεί όσο και να περιοριστεί. Η αιτία είναι πως το ξέπλυμα χρήματος είναι μια πολυσύνθετη εγκληματική δραστηριότητα όπου προϋποτίθεται η τέλεση μιας άλλης προγενέστερης χρονικά και ουσιαστικά εγκληματικής δραστηριότητας από τη οποία να προκύπτουν οικονομικής υφής έσοδα δηλαδή τελείται ένα έγκλημα προκειμένου να παραχθεί “βρώμικη” περιουσία. Παράλληλα το γεγονός ότι επηρεάζεται ή υποβοηθάται από αρκετούς εξωγενείς παράγοντες καθιστά ακόμα πιο δύσκολο το να καθοριστεί τόσο η προέλευση της παράνομης περιουσίας όσο και να διευκρινιστούν οι πράξεις νομιμοποίησης, δηλαδή οι νομοτυπικές εκείνες συμπεριφορές που συμβάλλουν στο νομιμοποίησης αυτής της “περιουσίας” προκειμένου τα παράνομα έσοδα να αποκτήσουν νομιμοφανή υπόσταση και η προέλευση τους από το προηγούμενο έγκλημα να μη μπορεί να ανιχνευθεί.¹

Οι επακόλουθες συνέπειες δεν έχουν μόνο οικονομικές προεκτάσεις αλλά και κοινωνικές και πολιτικές γι’ αυτό και είναι υποχρέωση όλων των συσχετιζόμενων φορέων να ενεργήσουν ώστε να συμβάλλουν στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική σταθερότητα. Κάνοντας λόγο για οικονομικές προεκτάσεις είναι εύκολο να αντιληφθούμε τις άμεσες οικονομικές συνέπειες όταν αναφερόμαστε στις χρηματικές ποινές που επιβάλλονται. Παρ’όλ’αυτά, δεν είναι εξίσου αυτονόητο να ερμηνεύσουμε τις έμμεσες οικονομικές συνέπειες και ακόμα περισσότερο τις κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις. Μπορεί το ξέπλυμα χρήματος να συνδέεται ή να επιδρά σε οικονομικές μεταβλητές σε κρατικό επίπεδο; Ενδεχομένως εάν εξετάζαμε μια υπόθεση μεμονωμένα να μην είχε μεγάλη βαρύτητα αλλά τι συμβαίνει σε εθνική κλίμακα; Μπορεί να μεταβάλλει μη-άμεσα συσχετιζόμενα οικονομικά δεδομένα ή να επιδράσει σε άλλους τομείς ή κλάδους της κοινωνίας; Γιατί ένα οικονομικό έγκλημα να παίρνει κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις; Μιλώντας για κοινωνικές διαστάσεις πώς μπορεί το ξέπλυμα χρήματος να επηρεάζει τον ανθρώπινο παράγοντα; Ευθύνεται για την υποβολή παράνομων κυκλωμάτων και αν ναι μπορούμε να ποσοτικοποιήσουμε το μερίδιο ευθύνης;

Στη συνέχεια θα εξεταστεί η σύνθεση το οικονομικού αυτού εγκλήματος – οριζόμενο ως νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (στη συνέχεια μπορεί να αναφέρεται και ως ξέπλυμα χρήματος ή νομιμοποίηση) – τόσο στη προέλευση του όσο και στη τέλεση του. Έπειτα από μια επισκόπηση θεωρητικής σκοπιάς θα αναφερθούν συνοπτικά και ορισμένα ζητήματα τα οποία προκύπτουν είτε από ασάφειες ή αστοχίες του ρυθμιστικού πλαισίου είτε τροφοδοτούνται από αντιφάσεις ή υποκύπτουν σε πολλαπλές ερμηνείες.

¹ Σελ. 925-926, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος

Στην εποχή μιας επίμονης οικονομικής κρίσης όπου η έλλειψη ρευστότητας αποτελεί μια δελεάζουσα πρόκληση για την αναζήτηση χρήματος έστω και προερχόμενο από παράνομες πηγές, το ερώτημα εάν θα μπορούσε η εξάπλωση του φαινομένου αυτού να βρίσκει πρόσφορο έδαφος και να επιδεινώνεται, αποτελεί ένα ακόμα φλέγον ζήτημα.

Τέτοια ερωτήματα όπως αν η έλλειψη ρευστότητας αλλά και η οικονομική κρίση αποτελούν υπόβαθρο για την ανάπτυξη του οικονομικού αυτού εγκλήματος ή εάν η παρούσα νομοθεσία είναι επαρκής και σε ποιο βαθμό τηρείται με συνέπεια, είναι δύσκολο να απαντηθούν με αριθμούς, καθώς δεν μπορεί να εκφράσει ποσοτικά κατά πόσο επηρεάζουν την οικονομία ενός κράτους.

Γι'αυτό το λόγο θεωρείται ενδιαφέρουσα η εξέταση του συγκεκριμένου θέματος τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και σε ερευνητικό. Προσεγγίζοντας θεωρητικά το θέμα κυρίως στη νομική του βάση επιδιώκεται να εξεταστεί τι οριοθετείται από το νομοθετικό πλαίσιο, ώστε να κατανοήσουμε κάτω υπό ποιες συνθήκες μπορεί να αναπτυχθεί η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ενώ μέσω της εμπειρικής έρευνας θα παρατηρηθούν τα επίπεδα της τάσης του ξεπλύματος χρήματος για τα κράτη Ελλάδα και Λουξεμβούργο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ

1. Εννοιολογική σημασία και ορισμοί

Σύμφωνα με το προηγούμενο ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο (ν.3424/2005) η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες χαρακτηριζόταν ως η συμπεριφορά που να καταδεικνύει με βεβαιότητα ότι ο δράστης νομιμοποιεί μια περιουσία που προέρχεται ευθέως από σοβαρά εγκλήματα, ανήκει σε μια εγκληματική ομάδα δραστηριοποιούμενη στα πεδία του οργανωμένου εγκλήματος και η περιουσία πρόκειται να επενδυθεί σε νόμιμους ή νομιμοφανείς τομείς της οικονομίας. Στο ν. 3691/2008 «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» χαρακτηρίζεται ως οποιασδήποτε μορφής επαφή με το οικονομικό προϊόν ενός οποιουδήποτε εγκλήματος. Χαρακτηρίζεται επομένως ως το έγκλημα εκείνο το οποίο με εγκληματική συμπεριφορά παράγει οικονομικό προϊόν.²

Κατά το ελληνικό ποινικό δίκαιο, η ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες προκύπτει από τη διάπραξη μιας βασικής αξιόποινης πράξης.³

Επόμενο είναι λοιπόν να διερευνηθεί η υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος εξετάζοντας επιπλέον το στοιχείο του δόλου ως διαθετικής έννοιας· δηλαδή ως μιας έννοιας που εμπεριέχει τη γνώση και τη βούληση του δράστη και προϋποθέτει εμπειρικά κριτήρια για να καταλογιστεί (ενδείκτες). Παρατάυτα, αντίθετες ως προς αυτή τη προσέγγιση θεωρίες σχετικά με το γεγονοτικό χαρακτήρα του δόλου· δηλαδή ως ένα εσωτερικό γεγονός, φέρνουν στο προσκήνιο ζητήματα υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος.⁴ Με τον ισχύοντα νόμο 3691/2008 ήρθαν αλλαγές σχετικά με την ειδική υπόσταση του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες η οποία εξαρτάται από την εκάστοτε μορφή της εγκληματικής πράξης. Η διαπίστωση του σκοπού του δράστη και η εκάστοτε καθαυτή πράξη νομιμοποίησης που πλαισιώνεται με τη πρόθεση του δράστη συνθέτουν την υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος.⁵

Οι πραναφερθέντες ενδείκτες οι οποίοι εμπίπτουν στη παρ. 5 του ν. 3691/2008, μπορούν να διακριθούν σε εκείνους της γνώσης, λόγω χάρη της επαγγελματικής ιδιότητας του δράστη, της στενότητας σχέσης με το άτομο που διαπράτει το βασικό αδίκημα ή τα μέτρα προφύλαξης που λαμβάνει, και εκείνους της βούλησης οι οποίοι διακατέχονται από την επιδίωξη, την αποδοχή ή το συμβιβασμό όπως την ιδιοτέλεια του επιδιωκόμενου σκοπού, την επακόλουθη συμπεριφορά μετά τη πράξη ή τα μέτρα αυτοπροστασίας του δράστη.⁶

² Σελ. 924, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος

³ Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Βασικά χαρακτηριστικά του Ν 3691/2008 και δικαιοκρατικά όρια - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι

⁴ Σελ. 956, Ζητήματα υποκειμενικής υποστάσεως του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Βασίλειος Κ. Πετρόπουλος

⁵ Σελ. 957, Ζητήματα υποκειμενικής υποστάσεως του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Βασίλειος Κ. Πετρόπουλος

⁶ Σελ. 957-958, Ζητήματα υποκειμενικής υποστάσεως του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Βασίλειος Κ. Πετρόπουλος

Το ξέπλυμα χρήματος⁷ σύμφωνα με το λουξεμβουργιανό νομοθετικό πλαίσιο περιγράφεται ως οποιαδήποτε δράση όπως ορίζεται στα άρθρα 506-1 του λουξεμβουργιανού ποινικού κώδικα και 8-1 του νόμου 19 Φεβρουαρίου 1973⁸. Με βάση τα άρθρα αυτά, το αδίκημα της νομιμοποίησης ορίζεται ως:

- Τη διευκόλυνση εν γνώση με οποιοδήποτε τρόπο της ψευδούς αιτιολόγησης της παράνομης πηγής της περιουσίας που αποτελεί αντικείμενο άμεσων ή έμμεσων εσόδων ή αποτελούν περιουσιακό όφελος οποιασδήποτε φύσεως προερχόμενο από τη διάπραξη ενός ή παραπάνω πρωταρχικών αδικημάτων
- Τη βοήθεια τοποθέτησης, τροποποίησης, αλλοίωσης ή μετατροπής της περιουσίας που αποτελεί αντικείμενο άμεσων ή έμμεσων εσόδων ή αποτελούν περιουσιακό όφελος οποιασδήποτε φύσεως προερχόμενο από τη διάπραξη ενός ή παραπάνω πρωταρχικών αδικημάτων
- Την απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσίας που αποτελεί αντικείμενο άμεσων ή έμμεσων εσόδων ή αποτελούν περιουσιακό όφελος οποιασδήποτε φύσεως προερχόμενο από τη διάπραξη ενός ή παραπάνω πρωταρχικών αδικημάτων για την οποία υπήρχε γνώση ότι προήρθε από τη διάπραξη ενός ή παραπάνω πρωταρχικών αδικημάτων ή τη συμμετοχή σε αυτά.

Συνοπτικά το αδίκημα της νομιμοποίησης μπορεί να χαρακτηριστεί ως το σύνολο των διαδικασιών, μέσων και τεχνικών που έχουν ως σκοπό να τροποποιήσουν ή να αλλοιώσουν την πηγή των αγαθών που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες (δηλαδή έχουν ως βάση ένα κύριο πρωταρχικό αδίκημα) με σκοπό να παρουσιαστούν ως νομιμοποιημένα αγαθά (δηλαδή προερχόμενα από μια νόμιμη πηγή). Τα αγαθά αυτά μπορεί να είναι ασώματα ή ενσώματα περιουσιακά στοιχεία, κινητή ή ακίνητη περιουσία, αγαθά υλικής ή άυλης φύσεως, νομικές πράξεις, έγγραφα ή οποιασδήποτε φύσεως άλλων νομικών αποδεικτικών στοιχείων τα οποία βεβαιώνουν δικαίωμα ιδιοκτησίας ή άλλης φύσεως δικαιώματα.

2. Καθορισμός Προελεύσεως των εσόδων από εγκληματικές Δραστηριότητες και αξιόποινες πράξεις

Όπως ορίστηκε προηγουμένως, απαραίτητη προϋπόθεση για την ύπαρξη μαύρου χρήματος και επομένως το καθορισμό προελεύσεως της παράνομης περιουσίας, θεωρείται η διάπραξη κάποιου κύριου – πρωταρχικού – αδικήματος το οποίο πραγματοποιείται με σκοπό να αποκτηθούν μη-νόμιμα χρήματα τα οποία στη συνέχεια θα εισχωρήσουν στο χρηματοπιστωτικό τομέα ώστε να ξεπλυθούν. Πιο συγκεκριμένα, οι αξιόποινες πράξεις που περιλαμβάνουν το βασικό εκείνο αδίκημα από το οποίο προέρχονται τα παράνομα έσοδα μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες.⁹

⁷ Ν. 17 Ιουλίου 2008 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία), επίσης βλ. Άρθρο 1 του Ν. 12 Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁸ Νόμος σχετικά με το εμπόριο φαρμακευτικών ουσιών και μέτρα καταπολέμησης εθισμού στα ναρκωτικά (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁹ Σελ. 41-42, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

Η πρώτη κατηγορία παραθέτει αναλυτικά τα συγκεκριμένα βασικά αδικήματα τα οποία συσχετίζονται με έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες¹⁰ και σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3691/2008, ορίζονται οι παρακάτω αξιόποινες πράξεις:¹¹

- Εγκληματική οργάνωση
- Τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας
- Δωροδοκία¹²
- Εμπορία ανθρώπων, Σωματεμπορία
- Απάτη με υπολογιστή
- Εμπόριο και διακίνηση ναρκωτικών¹³
- Εμπόριο και διακίνηση όπλων, πυρομαχικών, εκρηκτικών υλών, κ.λπ.¹⁴
- Αρχαιοκαπηλία¹⁵
- Τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παρ. 1,3 του Ν 181/1974 “Περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών”
- Τα προβλεπόμενα στο άρθρο 87 παρ. 5-8 και στο άρθρο 88 του Ν 3386/2005 “Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια”
- Τα προβλεπόμενα στα άρθρα 3,4,6 του Ν 2803/2000 “Προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων”
- Χειραγώγηση της αγοράς¹⁶

Τη παραπάνω λίστα συμπληρώνει η δεύτερη κατηγορία εγκλημάτων η οποία ορίζει επιπλέον ως βασικό αδίκημα “κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος”.¹⁷

Λαμβάνοντας υπόψιν τις τροποποιήσεις του προηγούμενου νομοθετικού πλαισίου διακρίνεται η τάση διεύρυνσης του αξιοποίνου - όπως επισημαίνει και η κα Καϊάφα-Γκμπάντι¹⁸ -, καθώς και μια βασική αλλαγή που επήλθε από το ν. 2331/1995 σε σχέση με τη παραγωγή οικονομικών ωφελημάτων. Η τέλεση ενός βασικού αδικήματος κατά το οποίο προέκυψε περιουσία τουλάχιστον 15.000 ευρώ σύμφωνα με το ν. 2331/1995 τροποποιήθηκε με τον ισχύοντα ν. 3691/2008 όπου δεν υπάρχει πλέον ελάχιστο όριο ύψους του περιουσιακού οφέλους καθώς βασική πράξη θεωρείται οποιοδήποτε έγκλημα αρκεί να προκύπτει περιουσιακό όφελος.¹⁹ Οποιαδήποτε περιουσία, έσοδα και εν γένει πρόσοδοι πρόεκυψαν άμεσα και αιτιακά από τα παραπάνω βασικά αδικήματα εντάσσονται στην έννοια

¹⁰ Σελ. 41-42, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

¹¹ Σελ. 41-42, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

¹² Αναφέρεται στη Παθητική Δωροδοκία, Ενεργητική Δωροδοκία, Δωροδοκία Δικαστή, αλλοδαπού δημοσίου λειτουργού του Ν 2656/1998 και υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

¹³ Τα προβλεπόμενα στα άρθρα 20-23 του Ν 3459/2006 “Κώδικας Νόμου για τα Ναρκωτικά”

¹⁴ “Τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15,17 του Ν 2168/1993 “Όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες, κ.λπ.”

¹⁵ Τα προβλεπόμενα στα άρθρα 53-55, 61 και 63 του Ν 3028/2002 “Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς”

¹⁶ Τα προβλεπόμενα στα άρθρα 29,30 του Ν 3340/2005 “Για την προστασία της Κεφαλαιαγοράς από πράξεις προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και πράξεις χειραγώγησης αγοράς”

¹⁷ Σελ. 41-42, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

¹⁸ Σελ. 917-923, Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι

¹⁹ Σελ. 924, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρέσις - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος

της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ανεξαρτήτως του ποσού της περιουσίας που προέκυψε από τη διάπραξή τους.²⁰

Κύρια πρωταρχικά αδικήματα για τη διάπραξη του εγκλήματος της νομιμοποίησης σύμφωνα με τη λουξεμβουργιανή νομοθεσία ορίζονται ως τα παρακάτω που έχουν λάβει χώρα είτε εντός είτε εκτός του Λουξεμβούργου:

- Εγκλήματα τα οποία διεπράχθησαν στο πλαίσιο μιας σχέσης ή συνεργασίας με έναν οργανωμένο εγκληματικό οργανισμό ή μια οργανωμένη εγκληματική ομάδα²¹
- Τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας²²
- Εμπορία ανθρώπων και παράνομη διακίνηση μεταναστών²³
- Σεξουαλική εκμετάλλευση²⁴
- Η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών ουσιών και άλλων ψυχοτροπικών ουσιών²⁵
- Η παράνομη διακίνηση όπλων²⁶
- Λαθρεμπόριο, παράνομη διακίνηση ιστορικής και πολιτισμικής φύσεως αγαθών, και παράνομη εμπορευματοποίηση χημικών ουσιών²⁷
- Διαφθορά ιδιωτικού ή δημοσίου φορέα²⁸
- Απάτη και αισχροκέρδεια²⁹
- Παραχάραξη υπογραφών, πλαστογραφία κλπ³⁰
- Αδικήματα ενάντια στο περιβάλλον³¹
- Ο φόνος και σωματικές βλάβες³²
- Η απαγωγή και ομηρία³³
- Η ληστεία³⁴
- Πειρατεία³⁵
- Χειρισμός της αγοράς³⁶
- Ο εκβιασμός³⁷
- Οποιοδήποτε αδίκημα το οποίο εκ νόμου αντιμετωπίζει ποινή φυλάκισης το λιγότερο εξάμηνης διάρκειας.

²⁰ Σελ. 42, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

²¹ Άρθρα 322-324 του Ποινικού Κώδικα (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

²² Άρθρα 135-1 έως 135-6 του Ποινικού Κώδικα (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

²³ Άρθρα 379 του Ποινικού Κώδικα, 33 του ν. 28 Μαρτίου 1972 και 143 του ν. 29 Αυγούστου 2008 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

²⁴ Άρθρα 372-377 και 379 του Ποινικού Κώδικα (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

²⁵ Άρθρο 8-1 του ν. 19 Φεβρουαρίου 1973 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

²⁶ ν. 15 Μαρτίου 1983 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

²⁷ Άρθρα 220-231 του Ποινικού Κώδικα, 10 του ν. 21 Μαρτίου 1966, 5 του ν. 11 Ιανουαρίου 1989 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

²⁸ Άρθρα 246-253, 310 και 310-1 του Ποινικού Κώδικα (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

²⁹ Συμπεριλαμβάνοντας την απάτη ενάντια κυβερνήσεων ή διεθνών οργανισμών, Άρθρα 489-496-4 του Ποινικού Κώδικα (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

³⁰ Άρθρα 162-178, 184, 187-1, 191, 193-212 και 309 του Ποινικού Κώδικα (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

³¹ Άρθρα 64 του ν. 19 Ιανουαρίου 2004, 9 του ν. 21 Ιουνίου 1976, 25 του ν. 10 Ιουνίου 1999, 26 του ν. 29 Ιουλίου 1993 και 35 του ν. 17 Ιουνίου 1994 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

³² Άρθρα 392-410 του Ποινικού Κώδικα (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

³³ Άρθρα 368-370 και 442 του Ποινικού Κώδικα (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

³⁴ Άρθρα 463-464, 467-479 του Ποινικού Κώδικα (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

³⁵ Άρθρα 64 του Ποινικού Κώδικα και 31 του ν. 31 Ιανουαρίου 1948 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

³⁶ Άρθρο 332 του ν. 9 Μαΐου 2006 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

³⁷ Άρθρο 470 του Ποινικού Κώδικα (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

3. Πράξεις νομιμοποίησης και Νομοτυπικές Συμπεριφορές

Στη προηγούμενη ενότητα αναφερθήκαμε στη διάπραξη του πρωταρχικού αδικήματος που προαπαιτείται για τη σύσταση του εγκλήματος της νομιμοποίησης και δημιουργεί ένα υλικό στοιχείο δηλαδή τη παράνομη περιουσία. Το έγκλημα της νομιμοποίησης τελείται όμως με κάποιες πράξεις νομιμοποίησης δηλαδή χαρακτηρίζεται από κάποιες νομοτυπικές συμπεριφορές που του προσδίδουν υποκειμενική υπόσταση και εμπεριέχουν το στοιχείο της πρόθεσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν.3691/2008, «νομιμοποίηση εσόδων από τις εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) αποτελούν οι ακόλουθες πράξεις:

- Η μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας εν γνώση του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες με σκοπό την απόκρυψη ή συγκάλυψη της παράνομης προέλευσης της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεων του.
- Η απόκρυψη ή συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώση του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.
- Η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώση κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.
- Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή την διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα.
- Η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για την διάπραξη μίας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στα παραπάνω στοιχεία α' έως δ' και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.»³⁸

Κατά τον κ. Σ. Παύλο³⁹, επισημαίνεται πως η κύρια πράξη είναι η «νομιμοποίηση» ενώ οι παραπάνω τυποποιημένες πράξεις δεν αποτελούν παρα μόνο τρόπους τελέσεως του πολύπρακτου εγκλήματος της νομιμοποίησης, δηλαδή οι πράξεις αυτές καθευτές δεν αποτελούν τεκμήριο νομιμοποίησης εσόδων αλλά πρέπει να είναι αντικειμενικά πρόσφορες να οδηγήσουν σε νομιμοποίηση του υλικού αντικειμένου αλλά και να αντιστοιχούν σε νομιμοποίηση. Γι' αυτό το λόγο, θεωρεί πως είναι απαραίτητο να γίνει κατανόηση του είδους του δόλου – ως στοιχείο πρόθεσης – που απαιτείται για την στοιχειοθέτηση των επιμέρους εγκλημάτων κατά την οποία η τέλεση των πράξεων πρέπει να είναι *in concreto* αντικειμενικά πρόσφορες να υλοποιήσουν το επιδιωκόμενο, και συνδρομή ενός περαιτέρω σκοπού, αλλιώς

³⁸ Σελ. 309-310, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

³⁹ Σελ. 923-933, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος

δεν στοιχειοθετείται εν τέλει το έγκλημα. Ο νόμος δεν διευκρινίζει κατά ποια έννοια συντρέχει ο δόλος στο πρόσωπο του δράστη, δηλαδή αν θα πρέπει να γνωρίζει ότι η παρουσία προέρχεται γενικά και αόριστα από κάποιο έγκλημα ή θα πρέπει να γνωρίζει ειδικότερα στοιχεία. Όπως αναφέρει, ο Άρειος Πάγος έκρινε παλαιότερα πως για τη συνδρομή της κρίσιμης μορφής δόλου απαιτείται η εξειδικευμένη, σαφής και αναλυτική γνώση της ταυτότητας της προηγούμενης εγκληματικής πράξεως.

Έπειτα από τις διευκρινιστικές προσθήκες στις συμπεριφορές νομιμοποίησης στον ισχύοντα νόμο υποσημειώνονται δύο βασικές τομές από τον κ. Σ. Παύλο⁴⁰ και τη κα Καϊάφα-Γκμπάντι⁴¹. Αρχικά όρίζεται πλέον ρητά ως τρόπος τελέσεως του εγκλήματος της νομιμοποίησης, η «χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα» και επιπλέον, ανάγεται σε αδίκημα νομιμοποίησης εσόδων όχι μόνο η σύσταση οργάνωσης για τη διάπραξη εγκλήματος αλλά και η σύσταση ομάδας δύο ατόμων με τον ίδιο σκοπό ή ακόμη και τη συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση /ομάδα με σκοπό τη διάπραξη μίας ή περισσότερων από τις πράξεις που ορίζονται ως νομιμοποίηση. Όπως συμπεραίνουν, με τις νέες τροποποιήσεις, μια απλή κατάθεση σε τράπεζα ενός προϊόντος εγκλήματος εφόσον αποδεικνύεται η συνδρομή του σκοπού προσδώσεως νομιμοφάνειας τείνει να θεωρηθεί ως αυτοτελή πράξη νομιμοποίησης, γεγονός το οποίο επικρίθηκε από κάποιους.

Κατά το λουξεμβουργιανό νομοθετικό πλαίσιο οι πράξεις νομιμοποίησης συντρέχουν με τον ορισμό του ξεπλύματος χρήματος όπως δόθηκαν παραπάνω⁴². Υποσημειώνεται όμως ότι το στοιχείο της πρόθεσης αποτελεί προσδιοριστικό παράγοντα στη λουξεμβουργιανή νομοθεσία.

4. Αντικειμενική υπόσταση του Εγκλήματος: Τα στάδια της διαδικασίας της νομιμοποίησης και ο ρόλος του οικονομικού συστήματος σε αυτά

Το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων αποκτά αντικειμενική υπόσταση με την πραγματοποίηση κάποιων σταδίων – τρία στην πιο συνηθισμένη μορφή της διαδικασίας – τα οποία αφορούν την εισαγωγή του μαύρου χρήματος στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, τη διαδικασία ξεπλύματος και την εξαγωγή του από αυτό.⁴³

- **Εισαγωγή:** Το αρχικό αυτό στάδιο λέγεται «τοποθέτηση - "*placement*"»⁴⁴ και περιλαμβάνει την έγχυση των παράνομων εσόδων – που προέρχονται από τις εγκληματικές δραστηριότητες – είτε στο χρηματοπιστωτικό τομέα είτε με την άμεση

⁴⁰ Σελ. 923-933, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος

⁴¹ Σελ. 917-923, Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι

⁴² Βλ. παραπάνω ορισμό στο Κεφάλαιο 1.1, ν. 17 Ιουλίου 2008 και Άρθρο 1 του ν. 12 Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁴³ Σελ. 54, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

⁴⁴ Σελ. 55, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

αγορά ενός περιουσιακού στοιχείου.⁴⁵ Το στάδιο αυτό είναι το πιο κρίσιμο αφού απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή για τον εντοπισμό παράνομων χρημάτων και διαθέτει τις μεγαλύτερες πιθανότητες απ'όλα τα στάδια για να αποτραπεί το ξέπλυμα χρήματος ως διαδικασία. Η πραγματοποίηση της διενέργειας αυτής γίνεται με διάφορους τρόπους εκ των οποίων οι πιο συνηθισμένοι είναι οι παρακάτω:⁴⁶

- Φυσική κατοχή μετρητών και ανταλλαγή ή συναλλαγές με μικρά ποσά ώστε να μη κινηθούν υποψίες
- «Δόμηση - *"Structuring - Smurfing"*»: αναφέρεται στην κατάτμηση καταθέσεων ή συναλλαγών των μεγάλων ποσών σε μικρότερα ποσά
- Χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος – συχνά με την συνενοχή του ανθρώπινου παράγοντα, όπως για παράδειγμα η συνεργασία ή η συγκάλυψη ενός εργαζομένου ή ενός διευθυντικού στελέχους.
- Κατάχρηση εξαιρέσεων στη περίπτωση όπου υπάρχει ένα ειδικό καθεστώς κανονισμών όπου δεν απαιτούνται ειδικές οικονομικές/αιτιολογικές αναφορές και έτσι δεν ελέγχονται επίσημα οι συναλλαγές
- «*"Camouflage"*»: Ανάμειξη νόμιμων και παράνομων εσόδων κυρίως με τη χρήση μιας νόμιμης/νομιμοφανής εταιρίας που δρα ως *εταιρία-βιτρίνα*
- Απόκτηση περιουσιακών στοιχείων με μετρητά και μετατροπή τους σε ισάξια περιουσιακά στοιχεία
- Μεταφορά μετρητών σε φορολογικούς παραδείσους σε υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα χρησιμοποιώντας υπεράκτιες εταιρίες όπου συχνά με τη μέθοδο ανταλλαγής συναλλάγματος

➤ Διαδικασία ξέπλυματος: Το στάδιο αυτό λέγεται «στρωματοποίηση - *"layering"*»⁴⁷ και περιλαμβάνει τη πραγματοποίηση διαδικασιών ώστε να αποφευχθεί η εξιχνίαση των παράνομων χρημάτων και τη τροποποίηση των πραγματικών πηγών των κεφαλαίων με τέτοιο τρόπο ώστε να μη μπορούν να εντοπιστούν. Αυτό το στάδιο διεκπεραιώνεται με διάφορους τρόπους όπως^{48,49}:

- Δημιουργία ψευδών εγγράφων
- Μετατροπή μετρητών σε διάφορες μορφές χρηματοοικονομικών προϊόντων ή κατάτμηση αρχικού ποσού σε μικρότερα ποσά
- Ηλεκτρονικές συναλλαγές κεφαλαίων/χρηματικών ποσών
- Πολλαπλές συναλλαγές ή παρεμβολή πολλών λογαριασμών
- Περίπλοκες υπεράκτιες δομές

⁴⁵ Σελ. 27-28, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

⁴⁶ Σελ. 27-28, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

⁴⁷ Σελ. 55, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

⁴⁸ Σελ. 55, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

⁴⁹ Σελ. 28-29, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

- Εξαγωγή: Το στάδιο αυτό λέγεται «ενσωμάτωση ή ολοκλήρωση - "*integration*"»⁵⁰ και αναφέρεται στην ένταξη των παράνομων χρημάτων στη κοινωνία μέσω της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού κυκλώματος. Η παράνομη πηγή των χρημάτων δε μπορεί πλέον να εντοπιστεί και τα χρήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως νόμιμα σε διάφορες οικονομικές, επιχειρηματικές ή εμπορικές δραστηριότητες. Δεδομένου των μεγάλων χρηματικών ποσών που ξεπλένονται συνήθως, τα χρήματα αυτά επενδύονται κυρίως στην αγορά ακινήτων, πολυτελών αγαθών, αυτοκινήτων ή εταιριών ώστε να αλλοιωθεί εξ' ολοκλήρου ο εντοπισμός της διαδικασίας του ξεπλύματος χρήματος και να χαθεί οποιοδήποτε ίχνος.

Το ξέπλυμα χρήματος είναι μία διαδικασία και όχι μια απλή πράξη, και επόμενο είναι να ποικίλλει ως προς το βαθμό πολυπλοκότητας ο οποίος εξαρτάται από το βαθμό πολυπλοκότητας της οργανωτικής δομής της εγκληματικής ομάδας, τον τύπο εγκληματικών δραστηριοτήτων στις παράνομες αγορές, τον όγκο περιουσιακού οφέλους που παράγεται καθώς και στις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ εγκληματικών ομάδων και διοικητικών, τραπεζικών κ χρηματοοικονομικών οργανισμών.⁵¹

Με βάση τα παραπάνω, το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να κατηγοροποιηθεί με τις παρακάτω τυπολογίες⁵²:

- «"Hand Wash (πλύσιμο στο χέρι)"»: χρησιμοποίηση χρημάτων για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών
- «"Family washing machine (οικογενειακό πλυντήριο)"»: το ξέπλυμα χρήματος γίνεται για οικογενειακούς σκοπούς
- «"Condominium Washing Machine (συγκυριαρχία πλυντηρίων)"»: όταν περισσότερες οικογένειες που ανήκουν στο ίδιο συνδικάτο (π.χ. Μαφία) οργανώνουν μία εταιρία ξεπλύματος
- «"Launderette (οργανωμένα πλυντήρια)"»: ένας εγκληματικός οργανισμός προσφέρει υπηρεσίες ξεπλύματος χρήματος π.χ. σε εγκληματίες και εγκληματικά συνδικάτα

Μια διαδικασία ξεπλύματος χρήματος φέρει συχνά κάποιες ενδείξεις οι οποίες ακόμα και αν δεν μπορούν να τεκμηριωθούν άμεσα, πρέπει να παρατηρηθούν και στη συνέχεια να ερευνηθούν από τον εκάστοτε οργανισμό προκειμένου να διευκρινιστεί αν όντως υπάρχει κάποια βάση. Ακόμα και αν η αρχική σχέση με τον πελάτη δεν είχε κανένα προειδοποιητικό στοιχείο, το γεγονός αυτό δεν αποτελεί εγγύηση στο να μην υπάρχει μετέπειτα συνοχή σε ξέπλυμα χρήματος. Τέτοιες ενδείξεις μπορούν να αποτελέσουν οι πέντε παρακάτω κατηγορίες δεικτών ρίσκου και απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή από τους οργανισμούς.⁵³

⁵⁰ Σελ. 56, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

⁵¹ Σελ. 25-26, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

⁵² Σελ. 25-26, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

⁵³ Σελ. 132-133, Geert Delrue (2012): Le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme – Maklu

- Ρίσκο υπηρεσιών: διακρίνεται σε περιπτώσεις όπου ο πελάτης διατίθεται να πληρώσει ιδιαίτερα υψηλή αμοιβή για τις υπηρεσίες που θα λάβει, ζητάει υπηρεσίες που διαφέρουν αρκετά από τις συνηθισμένες κλπ.
- Ρίσκο στο πελάτη: ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται σε περιπτώσεις όπου ο πελάτης κινεί μεγάλα χρηματικά ποσά μετρητών, η ταυτοποίηση του έχει αρκετές δυσκολίες, δεν έχει σταθερή διεύθυνση, υπάρχουν συναλλαγές με / από πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, εντοπισμός μιας αρνητικής πληροφορίας από την ανίχνευση στοιχείων (π.χ. μαύρες λίστες), δυσκολίες στην επαλήθευση των δηλώσεων του πελάτη ή τα υπάρχοντα έγγραφα δεν επαρκούν για τις δηλώσεις του πελάτη κλπ
- Ρίσκο "γεωγραφίας": συναλλαγές με χώρες που χαρακτηρίζονται φορολογικοί παράδεισοι ή που εφαρμόζουν το τραπεζικό απόρρητο, χώρες που είναι γνωστές για την υπόθαλψη και εκπαίδευση τρομοκρατικών ομάδων, εντολές πληρωμών προερχόμενες από χώρες αυξημένου κινδύνου κλπ
- Αντικειμενικές ενδείξεις: συναλλαγές μετρητών άνω των 15 000 ευρώ, πολλαπλές μεταφορές χρημάτων κάτω των 15 000 ευρώ με υψηλή συνολική αξία κλπ
- Υποκειμενικές ενδείξεις: γρήγορες πωλήσεις ακινήτων με ανατιολόγητες διακυμάνσεις αξίας, συχνές συναλλαγές με παρόμοια ποσά να εισέρχονται και να εξέρχονται από τον ίδιο λογαριασμό, ασυνήθιστες συναλλαγές τόσο ως προς τα χρηματικά ποσά όσο και ως προς τη συχνότητα, αιτήματα για διαφοροποίηση των αρχικών εντολών πληρωμής, συναλλαγές χωρίς οικονομικό νόημα, η πηγή των κεφαλαίων είναι ασαφής ή δεν συνδέεται με τα επενδύσιμα ποσά, αδικαιολόγητη πίεση για να πραγματοποιηθεί γρήγορα μία συναλλαγή κλπ.

5. Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

Πέρα από το ξέπλυμα χρήματος είναι απαραίτητο να αναφερθούμε και στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας καθώς συχνά υπάρχει σύνδεση των δύο αυτών εγκλημάτων, ενώ επιπλέον αποτελεί το δεύτερο σκέλος του ισχύοντα νόμου σχετικά με το έγκλημα της νομιμοποίησης. Παρ'όλα αυτά πρέπει να γίνει σαφές ότι δεν συνεπάγεται αλληλένδετη σύνδεση μεταξύ τους καθώς η ύπαρξη του ενός εγκλήματος δεν προϋποθέτει απαραίτητα την ύπαρξη του άλλου.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το ξέπλυμα χρήματος απαιτεί τη τέλεση ενός πρωταρχικού βασικού αδικήματος από το οποίο προκύπτουν έσοδα ή αγαθά από παράνομες δραστηριότητες με την επιδίωξη να χρησιμοποιηθούν σε νόμιμες οικονομικές ή εμπορικές δραστηριότητες. Κατ'επέκταση, η απόπειρα ή η τέλεση του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων αντιμετωπίζεται ως ένα ξεχωριστό αδίκημα το οποίο όμως συνδέεται άμεσα με τη παράνομη περιουσία που προκύπτει από τη διάπραξη ενός άλλου αδικήματος.

Αντιθέτως, η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί να χρησιμοποιήσει μερικώς ή ολικώς νόμιμες πηγές εσόδων με τελικό σκοπό την παροχή οικονομικής βοήθειας σε κάποια τρομοκρατική οργάνωση ή ατομικούς τρομοκράτες. Επομένως, ο χρηματοδότης μπορεί να

χρησιμοποιήσει είτε νόμιμα είτε παράνομα έσοδα αλλά το έγκλημα στο οποίο συντελεί είναι η παροχή οικονομικής ή τεχνικής βοήθειας σε τρίτο πρόσωπο ή ομάδα για τη διάπραξη ενός άλλου εγκλήματος χωρίς να αποκλείεται ο χρηματοδότης και ο δράστης του εγκλήματος να είναι το ίδιο πρόσωπο. Μια ακόμα διαφορά αφορά την αντικειμενική υπόσταση των δύο αυτών εγκλημάτων, καθώς το έγκλημα της νομιμοποίησης απαιτεί πράξεις που θα προσδώσουν νομιμοφάνεια στα έσοδα, ενώ αντίστροφα η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας χαρακτηρίζεται από πράξεις που θα αποκρύψουν τόσο τη ταυτότητα του χρηματοδότη όσο και το προορισμό των κεφαλαίων.⁵⁴

Οι διεθνείς οργανισμοί, θεωρούν ότι μαζί με το βασικό αδίκημα του ξεπλύματος χρήματος πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ώστε οι συναλλαγές και τα κεφάλαια να ελέγχονται προκειμένου να παρεμποδίζεται η χρηματοδότηση ή η οικονομική βοήθεια σε τρομοκράτες ή τρομοκρατικές οργανώσεις και ο εντοπισμός των κεφαλαίων αυτών μέσω του χρηματοπιστωτικού τομέα να χρησιμοποιείται ως δίαυλος για την εξάρθρωση τέτοιων οργανώσεων.⁵⁵

6. Συνέπειες για το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Οι συνέπειες που προκύπτουν από τη διαδικασία του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος για ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα έχουν πολυδιάστατο χαρακτήρα και κάποιες φορές τα αποτελέσματα διαρκούν σε βάθος χρόνου. Πιο συγκεκριμένα, ο χαρακτηρισμός πολυδιάστατος χαρακτήρας χρησιμοποιείται διότι δεν αναφέρεται στα αρνητικά αποτελέσματα που σχετίζονται αποκλειστικά με οικονομικά δεδομένα ή που μετρώνται μόνο με οικονομικές μεταβλητές αλλά μπορεί να επηρεάσουν επιπλέον πτυχές ενός οργανισμού, συμπεριλαμβάνοντας ακόμα και τον ανθρώπινο παράγοντα.

Συνοπτικά μπορούμε να αναφερθούμε σε κάποιες βασικές συνέπειες που καλείται να αντιμετωπίσει μια εμπλεκόμενη οντότητα όταν μια διαδικασία ξεπλύματος χρήματος έρχεται στο φως:

- Αρνητικές επιπτώσεις στη φήμη του οργανισμού
- Απώλειες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
- Υπονόμευση της εμπιστοσύνης των επενδυτών
- Νομικά έξοδα και σπατάλη χρόνου
- Πρόστιμα και ποινή φυλάκισης στους φέροντες ευθύνης όπως θα αναπτυχθεί πιο αναλυτικά στη συνέχεια.

Στη πραγματικότητα όμως οι ενδεχόμενες συνέπειες δεν αφορούν μόνο το χρηματοπιστωτικό τομέα ο οποίος χρησιμοποιείται για την πραγματοποίηση της διαδικασίας αυτής – όπως αναφέρθηκαν παραπάνω – αλλά επιπρόσθετα έχουν αντίκτυπο είτε άμεσα είτε έμμεσα τόσο σε άλλους επαγγελματικούς κλάδους όσο και στην κοινωνία.

⁵⁴ Σελ. 368, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

⁵⁵ Σελ. 368, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (N3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ

1. Θεσμικό Πλαίσιο

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι σχετικοί κανόνες τέθηκαν με την οδηγία 2005/60/EK και συμπληρώθηκαν με την οδηγία 2006/70/EK.⁵⁶ Οι οδηγίες αυτές έχουν ενσωματωθεί τόσο στο ελληνικό όσο και στο λουξεμβουργιανό νομοθετικό πλαίσιο επιφέροντας τροποποιήσεις και διευκρινίσεις στη προϋπάρχουσα σχετική νομοθεσία. Τα βασικά στοιχεία της οδηγίας 2005/60/EK αφορούν τον ορισμό του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, την επέκταση της εφαρμογής του συστήματος στις εταιρίες *trusts* και ασφαλιστικών διαμεσολαβητών, την επέκταση και παράθεση διευκρινίσεων σχετικά με τη ταυτοποίηση και επαλήθευση φυσικών και νομικών προσώπων με τα οποία γίνονται συναλλαγές και την απαγόρευση των ανώνυμων λογαριασμών.⁵⁷

Ο ισχύοντας νόμος σύμφωνα με το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο είναι ο νόμος 3691/5.8.2008 περί πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησεως της τρομοκρατίας ο οποίος αντικατέστησε τους προϊσχύοντες νόμους 3424/2005 και 2331/1995.^{58,59}

Ο κος Σ. Παύλος⁶⁰ αναφέρεται στην επανατοποθέτηση του προστατευόμενου έννομου αγαθού, τονίζοντας πως με το παρόντα νόμο επιδιώκεται αναβάθμιση των εν γένει μηχανισμών της Ελλάδας - διευκρινίζοντας πως γίνεται λόγος για μηχανισμούς και όχι θεσμούς - για πρόληψη και καταστολή της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας καθώς και για τη προστασία της ακεραιότητας και φήμης του χρηματοπιστωτικού τομέα από τα ανωτέρω αδικήματα.

Επιπλέον, υπάρχουν περαιτέρω αποφάσεις, η απόφαση 23/404/22.11.2006 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς η οποία αναφέρεται στα εποπτευόμενα από την Επιτροπή αυτή χρηματοδοτικά ιδρύματα καθώς και οι αποφάσεις 281/17.3.2009 και 285/6/9.7.2009 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδας που αναφέρονται στα πιστωτικά ιδρύματα και στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που υπόκεινται στην εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδας.⁶¹

Σύμφωνα με το λουξεμβουργιανό νομοθετικό πλαίσιο η ισχύουσα νομοθεσία περί πρόληψης και καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας εμπίπτει στο νόμο της 12^{ης} Νοεμβρίου 2004 ο οποίος έχει εντάξει την Οδηγία 2001/97/EK της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 4^{ης} Δεκεμβρίου 2001 και τροποποιήθηκε μετέπειτα με τον νόμο της 17^{ης} Ιουλίου 2008 και τις συστάσεις του “Financial Action Task Force - FATF” που

⁵⁶ Σελ. 55, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Ανανεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης

⁵⁷ Σελ. 78, Geert Delrue (2012): Le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme – Maklu

⁵⁸ Σελ. 923, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος

⁵⁹ Σελ. 56, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Ανανεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης

⁶⁰ Σελ. 923-933, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος

⁶¹ Σελ. 56, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Ανανεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης

έχουν προταθεί από το 2001 έως το 2003 και 27¹⁵ Οκτωβρίου 2010 περί ενίσχυσης του νομοθετικού πλαισίου ως προς την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.^{62,63}

Επιπρόσθετα, υπάρχουν συμπληρωματικοί κανονισμοί του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου - όπως αυτός της 1 Φεβρουαρίου 2010 παραθέτοντας λεπτομέρειες σε κάποιες προβλέψεις του ν. 12 Νοεμβρίου 2004 και της 29 Οκτωβρίου 2010 που ενισχύει το ν. 27 Οκτωβρίου 2010⁶⁴ καθώς και οδηγίες και κανονισμοί της «CSSF» τροποποιούν, διευκρινίζουν ή καλύπτουν περαιτέρω ειδικές προβλέψεις.⁶⁵

Βασικές οδηγίες και κανονισμοί αποτελούν η οδηγία της «CSSF» Ν°12-02 της 14 Δεκεμβρίου 2012 σχετική με τη καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, οι κανονισμοί του υπουργείου⁶⁶ σχετικά με τρομοκρατικές ομάδες και ο κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1781/2006 της 15 Νοεμβρίου 2006 σχετικά με πληροφορίες στους πληρωτές και μεταφορές κεφαλαίων.

2. Επαγγελματικές Υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών στο πλαίσιο πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου

Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν να τελούν κάποιες επαγγελματικές υποχρεώσεις και να λαμβάνουν επαρκή μέτρα στο πλαίσιο πρόληψης και καταπολέμησης ξεπλύματος χρήματος. Τα μέτρα αυτά πρέπει να εφαρμόζονται και να τηρούνται τόσο πριν από την σύναψη μιας επιχειρηματικής σχέσης όσο και καθ'όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής συνεργασίας.^{67,68}

Οι κύριες υποχρεώσεις αυτές όπως προβλέπονται από το ελληνικό και λουξεμβουργιανό νομοθετικό πλαίσιο είναι συνοπτικά οι παρακάτω⁶⁹:

➤ Εφαρμογή μέτρων συνήθους δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη⁷⁰

Σύμφωνα με την επαγγελματική αυτή υποχρέωση, ένα πιστωτικό ίδρυμα ή ένας χρηματοπιστωτικός οργανισμός υποχρεούται να γνωρίζει τον πελάτη του – «KYC-*Know your client*» – εφαρμόζοντας τα παρακάτω μέτρα:^{71,72}

⁶² www.cssf.lu

⁶³ Νόμος 12¹⁵ Νοεμβρίου και 7ης Οκτωβρίου 2010 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁶⁴ Αφορά μέτρα απαγόρευσης στο πλαίσιο καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

⁶⁵ www.cssf.lu

⁶⁶ www.cssf.lu, δεξ κανονισμό “UN designations based on Resolution 1267 (1999) concerning Al-Qaida and associated individuals and entities of the Security Council of the United Nations and ministerial regulations” και “UN designations based on Resolution 1988 (2011) concerning Taliban / Afghanistan and associated individuals and entities of the Security Council of the United Nations and ministerial regulations.”

⁶⁷ Νόμος 12¹⁵ Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁶⁸ Άρθρο 12 – Ν 3691/2008 (Ελληνική Νομοθεσία)

⁶⁹ Σελ.590-597, International Guide to Money Laundering Law and Practice, Mark Simpson, Nicole Smith, Arun Srivastava

⁷⁰ Βλέπε επίσης Άρθρο 13 – Ν 3691/2008 Ελληνική Νομοθεσία και Νόμος 12¹⁵ Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁷¹ Σελ. 57, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος

⁷² Άρθρο 13 – Ν 3691/2008 (Ελληνική Νομοθεσία)

Πρώτα απ'όλα απαιτείται η ταυτοποίηση του πελάτη η οποία προκειμένου να πραγματοποιηθεί απαιτούνται τα παρακάτω βήματα:

- Εξακρίβωση και έλεγχος της ταυτότητας του πελάτη.
- Εξακρίβωση και έλεγχος της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου.

Για την απαραίτητη τεκμηρίωση των παραπάνω, απαιτείται η επισημοποίηση, στοιχειοθέτηση και παράθεση των απαραίτητων νομικών και άλλων σχετικών εγγράφων. Η τεκμηρίωση θα αποσκοπά στην συλλογή πληροφοριών σχετικά με την επιχειρηματική δραστηριότητα του πελάτη, ώστε να διαβεβαιωθεί ο σκοπός και η φύση της. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτούνται αποδεικτικά στοιχεία τόσο για τη ταυτότητα του πελάτη – είτε δρα για λογαριασμό του είτε για άλλο φυσικό πρόσωπο – όσο και του πραγματικού δικαιούχου.

«Πραγματικός δικαιούχος σύμφωνα με το άρθρο 3(6) της 3^{ης} Οδηγίας ορίζεται ως το φυσικό εκείνο πρόσωπο που με άμεση ή έμμεση ιδιοκτησία ελέγχει ή κατέχει τουλάχιστον το 25% του δικαιώματος ψήφου μιας ιδιωτικής εταιρίας ή είναι δικαιούχος ή ελέγχει το 25% ή παραπάνω της ιδιοκτησίας ενός ιδρύματος, "trust" ή άλλης παρόμοιας νομικής οντότητας»⁷³

Η συνεχής παρακολούθηση του πελάτη, του πραγματικού δικαιούχου καθώς και της επιχειρηματικής δραστηριότητας του πελάτη έχει σημαντική βαρύτητα και πρέπει να εφαρμόζεται τακτικά και ενεργά. Η συνεχής παρακολούθηση, περιλαμβάνει την παρακολούθηση των συναλλαγών και δραστηριοτήτων του πελάτη καθώς και την άσκηση συνεχούς εποπτείας ως προς τις συναλλαγές, τις δραστηριότητες καθώς και της επαγγελματικής δραστηριότητας του πελάτη συμπεριλαμβάνοντας στη παρακολούθηση αυτή τον έλεγχο των μαύρων λιστών.

Να τονιστεί ότι δεν επιτρέπεται το άνοιγμα ή η τήρηση λογαριασμών εάν δεν εφαρμόζονται τα μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας. Επιπλέον απαγορεύονται οι ανώνυμοι, μυστικοί ή μόνο αριθμημένοι λογαριασμοί· δηλαδή ένα πιστωτικό ίδρυμα ή ένας χρηματοπιστωτικός οργανισμός υποχρεούται να γνωρίζει το δικαιούχο του λογαριασμού.⁷⁴

- **Κατηγοροποίηση του πελάτη με τη μέθοδο μέτρησης του κινδύνου:** Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί υποχρεούνται να διαθέτουν πολιτικές διαχείρισης και διαδικασίες βασισμένες στη μέτρηση του κινδύνου ως προς τους πελάτες ή/και τις συναλλαγές. Εφαρμόζοντας τη μέθοδο μέτρησης του κινδύνου, κατηγοροποιείται ο πελάτης και ο πραγματικός δικαιούχος αναλόγως του βαθμού που τους χαρακτηρίζει και αντίστοιχα γίνεται εφαρμογή των απαιτούμενων μέτρων που διέπει τη κατηγορία τους.

⁷³ Σελ. 106 Société de législation comparée: La lutte internationale contre le blanchiment et le financement du terrorisme Centre français de droit comparé (Συνοπτικός ορισμός)

⁷⁴ Άρθρο 15 – Ν 3691/2008 (Ελληνική Νομοθεσία) και Νόμος 12⁹⁵ Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

Η κατηγορία κινδύνου στην οποία μπορεί να εμπίπτει ένας πελάτης αναλόγως της επαγγελματικής του δραστηριότητας, το χαρτοφυλάκιό του και τις συναλλαγές του, μπορεί να είναι μία από τις παρακάτω:⁷⁵

- Κατηγορία μειωμένου κινδύνου
- Κατηγορία συνήθους κινδύνου
- Κατηγορία αυξημένου κινδύνου

Στη περίπτωση κατά την οποία ένας πελάτης κρίνεται ότι ανήκει στην κατηγορία μειωμένου κινδύνου, τότε εφαρμόζονται απλουστευμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας. Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται:⁷⁶

- Πιστωτικά ή χρηματοοικονομικά ιδρύματα τα οποία εφαρμόζουν όλα τα μέτρα περί πρόληψης και καταστολής νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες
- Εισηγμένες εταιρίες υπό προϋποθέσεις
- Δικαιούχοι κοινών λογαριασμών οι οποίοι τηρούνται από συμβολαιογράφους ή άλλους ανεξάρτητους νομικούς επαγγελματίες
- Δημόσιες αρχές, δημόσιοι οργανισμοί ή άλλοι επαγγελματίες με οικονομικές δραστηριότητες οι οποίοι παρουσιάζουν χαμηλό κίνδυνο για ξέπλυμα χρήματος
- Μερικά ασφαλιστικά προϊόντα συσχετισμένα με ασφάλειες ζωής που ενέχουν χαμηλά χρηματικά ποσά
- Μερικά ασφαλιστήρια συμβόλαια σχετικά με συνταξιοδοτικά σχήματα

Στην περίπτωση όπου ένας πελάτης κρίνεται ότι ανήκει στην κατηγορία αυξημένου κινδύνου, τότε πρέπει να εφαρμοστούν ενισχυμένα μέτρα δέουσας επιμέλειας. Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται:⁷⁷

- Οι πελάτες που δεν είναι παρών κατά τη διάρκεια της ταυτοποίησης
- Οι πελάτες με συναλλαγές που φέρουν μεγαλύτερο ρίσκο εξ'ορισμού
- Τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα
- Οι πελάτες που συνδέονται με χώρες υψηλού ρίσκου
- Σε περιπτώσεις διασυνοριακής επαγγελματικής συνεργασίας με πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν σε μη ισοδύναμες χώρες
- Σε οποιαδήποτε περίπτωση όπου υπάρχουν υποψίες
- Λογαριασμοί εταιριών με μετοχές στο κομιστή
- Λογαριασμοί υπεράκτιων εταιριών και περίπλοκες μορφές κεφαλαίων
- Λογαριασμοί μη-κερδοσκοπικών οργανισμών
- Λογαριασμοί διαχειριστών χαρτοφυλακίων σημαντικών πελατών

⁷⁵ Σελ. 58, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Ανανεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης και Νόμος 12⁷⁵ Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁷⁶ Σελ. 58, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Ανανεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης και Άρθρο 17 – Ν 3691/2008 και Νόμος 12⁷⁵ Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁷⁷ Σελ. 58, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Ανανεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης Άρθρο 19 – Ν 3691/2008 και Νόμος 12⁷⁵ Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

- Κράτη που δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της *FATF*

Οι υπόλοιπες περιπτώσεις που δεν αναφέρονται σε μία από τις παραπάνω κατηγορίες κατατάσσονται στην κατηγορία συνήθους κινδύνου όπου και εφαρμόζονται τα συνήθη μέτρα δέουσας επιμέλειας.

➤ **Υποχρεώσεις αναφοράς και απαγόρευση γνωστοποίησης / Συνεργασία με τις αρχές**

Σύμφωνα με την ελληνική και λουξεμβουργιανή νομοθεσία τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί υποχρεούνται να:⁷⁸

- Ενημερώνουν τις Αρμόδιες Αρχές όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες περί διάπραξης ή προσπάθειας διάπραξης νομιμοποίησης εσόδων
- Παρέχουν στις Αρμόδιες Αρχές όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και στοιχεία όπως προβλέπεται στις σχετικές διατάξεις και διαδικασίες

Επιπλέον, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί απαγορεύεται να γνωστοποιούν στον εμπλεκόμενο πελάτη ότι διεξάγεται έρευνα ή επρόκειτο να διεξαχθεί έρευνα.⁷⁹

➤ **Υποχρεώσεις φύλαξης αρχείων, στατιστικών δεδομένων και στοιχείων**⁸⁰

Πρέπει να τηρείται ένα πλήρες και ενημερωμένο αρχείο σχετικά με τον πελάτη το οποίο θα περιλαμβάνει την τήρηση ενημερωμένων εγγράφων, δεδομένων και πληροφοριών και εξακρίβωση της γνησιότητας και εγγυρότητας αυτών. Τα έγγραφα, τα δεδομένα και οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να αφορούν τόσο την ταυτότητα του πελάτη όσο και τις συναλλαγές του και θα πρέπει να είναι διαθέσιμα μέχρι και για διάστημα 5 ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης πελάτη και πιστωτικού ιδρύματος.

➤ **Υποχρεώσεις εσωτερικών διαδικασιών και επαρκών συστημάτων**⁸¹

Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν να διαθέτουν, να τηρούν και να επικαιροποιούν – εφόσον κρίνεται αναγκαίο – σαφείς, λεπτομερείς και επαρκείς εσωτερικές διαδικασίες και συστήματα καλύπτοντας κάποιες βασικές αρχές που είτε έχουν νομικό υπόβαθρο είτε συμβαδίζουν με τις εσωτερικές πολιτικές των χρηματοπιστωτικών οργανισμών:⁸²

⁷⁸ Σελ. 345, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Αναεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης Άρθρο 26 – Ν 3691/2008 και Νόμος 12⁷⁵ Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁷⁹ Σελ. 347, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Αναεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης Άρθρο 31 – Ν 3691/2008 και Νόμος 12⁷⁵ Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁸⁰ Σελ. 349-350, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Αναεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης / Άρθρο 35 – Ν 3691/2008 και Νόμος 12⁷⁵ Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁸¹ Σελ. 353-354, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Αναεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης / Άρθρο 41 – Ν 3691/2008 και Νόμος 12⁷⁵ Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁸² Σελ. 353, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Αναεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης

Η εφαρμογή των παρακάτω διαδικασιών αποτελεί σημαντικό μέτρο πρόληψης και αντιμετώπισης στο πλαίσιο καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων.

- Διαδικασίες στα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη
- Διαδικασίες στα μέτρα δέουσας επιμέλειας σχετικά με τη Διαχείριση Ρίσκου
- Διαδικασίες ως προς τους ελέγχους (είτε εσωτερικοί είτε από ανεξάρτητους ελεγκτές)
- Διαδικασίες σχετικές με την Επικοινωνία
- Διαδικασίες σχετικές με την αναφορά των ύποπτων περιπτώσεων
- Διαδικασίες σχετικές με το χειρισμό προειδοποιητικών ενδείξεων

Επιπλέον, πέρα της τήρησης των παραπάνω διαδικασιών θα πρέπει να υπάρχει και η κατάλληλη υποδομή η οποία θα περιλαμβάνει τέτοια συστήματα τα οποία θα ανταποκρίνονται στα αιτήματα των αρμόδιων αρχών εγκαίρως και θα ανιχνεύουν τις ύποπτες ενδείξεις ώστε να επέλθει ο κατάλληλος χειρισμός.

➤ **Υποχρεώσεις κατάρτισης και εκπαίδευσης προσωπικού**⁸³

Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν να φροντίζουν για την εκπαίδευση του προσωπικού δεδομένου πως ο οποιοσδήποτε εργαζόμενος πρέπει να έχει λάβει τη κατάλληλη κατάρτιση ώστε αρχικά να γνωρίζει τις προβλεπόμενες διατάξεις του νόμου και επιπλέον να μπορεί να εντοπίσει ενδεχόμενες ενδείξεις σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων ώστε να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες. Η εκπαίδευση του προσωπικού παίζει πολύ σημαντικό ρόλο ώστε να εφαρμόζουν σωστά τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις και τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη.

Ο ανθρώπινος παράγοντας έχει πολύ σημαντική βαρύτητα γιατί μπορεί να επιδράσει είτε αρνητικά διευκολύνοντας τη διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων είτε θετικά με τη πρόληψη και τη λήψη μέτρων στο πλαίσιο αντιμετώπισης και καταπολέμησης του εγκλήματος αυτού.

Άρθρο 41 – Ν 3691/2008 και Νόμος 12⁷⁵ Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

⁸³ Σελ. 354, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος, Γ' Αναθεωρημένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης / Άρθρο 42 – Ν 3691/2008

3 Ποινικοποίηση – Κυρώσεις - Δήμευση και Κατάσχεση Περιουσίας

Η πράξη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αντιμετωπίζεται ως ένα σοβαρό οικονομικό έγκλημα και γι' αυτό η νομική του αντιμετώπιση προβλέπει χρηματικές ποινές, ποινή φυλάκισης ή κάθειρξης. Τόσο η διάπραξη του αδικήματος αυτού όσο και η απόπειρα ή η συνεργεία του ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τις ίδιες ποινικές και διοικητικές κυρώσεις.

Ο ν.3691/2008 αντικατέστησε στο σύνολο τις ποινικές διατάξεις του προηγούμενου νομοθετήματος (άρθρο 55α) και οι ποινικές κυρώσεις όπως ορίζονται από τον Έλληνα νομοθέτη παρατίθενται παρακάτω⁸⁴:

Όπως αναφέρει σχετικά με τις προβλεπόμενες κυρώσεις ο κ. Στέφανος Παύλος⁸⁵ «η βασική μορφή του εγκλήματος είναι κακουργηματική» και οι ποινές για τον υπαίτιο που διέπραξε το έγκλημα ή πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες σύμφωνα με το άρθρο 45 του Ν3691/2008 είναι:

- Χρηματική ποινή σωρευτικά: €20.000 - €1.000.000 και
- Κάθειρξη: έως 10 έτη

Με βάση τις προβλεπόμενες ποινές από το νόμο⁸⁶ ο κ. Στέφανος Παύλος διαχωρίζει το έγκλημα σε διαφορετικές μορφές:

α) Ηπίως διακεκριμένη μορφή

Εάν ο υπαίτιος διέπραξε κάποιο από τα βασικά αδικήματα της παθητικής/ενεργητικής δωροδοκίας ή δωροδοκίας δικαστή ή έδρασε ως υπάλληλος υπόχρεου νομικού προσώπου προβλέπεται:

- Χρηματική ποινή: €30.000 - €1.500.000 και
- Κάθειρξη: 5 έως 20 έτη

β) ιδιαίτερα διακεκριμένη μορφή

Εάν ο υπαίτιος ασκεί εγκληματικές δραστηριότητες κατ'επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή είναι «υπότροπος» ή «έδρασε για λογαριασμό ή προς όφελος ή εντός των πλαισίων εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή ομάδας» προβλέπεται:

- Χρηματική ποινή: €50.000 - €2.000.000 και
- Κάθειρξη: τουλάχιστον 10 έτη

⁸⁴ Σελ. 355-357, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009) / Άρθρο 45- Ν3691/2008

βλέπε επίσης, σελ.590-597, International Guide to Money Laundering Law and Practice, Mark Simpson, Nicole Smith, Arun Srivastava

⁸⁵ Σελ. 923-933, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος

⁸⁶ Σελ. 923-933, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος / Άρθρο 45- Ν3691/2008

γ) Προνομιούχος μορφή

Αν η προβλεπόμενη ποινή για το βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση, ο υπαίτιος αυτού τιμωρείται για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων με:

- Χρηματική ποινή: €10.000 - €500.000 και
- Ποινή φυλάκισης: τουλάχιστον 1 έτος

Εάν η προβλεπόμενη ποινή για το βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση και τα προκύψαντα έσοδα δεν υπερβαίνουν τις €15.000, η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων είναι φυλάκιση μέχρι 2 έτη.

Εάν ο υπάλληλος υπόχρεου νομικού προσώπου σκόπιμα δεν αναφέρει ύποπτες συναλλαγές ή παρουσιάζει ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία σε περίπτωση συνοχής, συγκάλυψης ή παραπλάνησης του υπαλλήλου του υπόχρεου νομικού προσώπου, ο υπάλληλος αντιμετωπίζει:

- Ποινή φυλάκισης: μέχρι 2 έτη

Η άσκηση ποινικής δίωξης και η καταδίκη για το το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων δεν προϋποθέτει ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαιτίου για το βασικό αδίκημα.

Δήμευση Περιουσίας:⁸⁷

Τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν προϊόν βασικού αδικήματος ή αποκτήθηκαν άμεσα ή έμμεσα από προϊόν βασικών αδικημάτων ή τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ή προορίζονταν να χρησιμοποιηθούν προς τέλεση αυτών των αδικημάτων κατάσχονται και στη περίπτωση κατά την οποία δεν συντρέχει περίπτωση αποδόσεως τους στον ιδιοκτήτη δημεύονται υποχρεωτικά. Η δήμευση επιβάλλεται ακόμα και αν τα περιουσιακά στοιχεία ή μέσα ανήκουν σε τρίτο εφόσον αυτός τελούσε εν γνώση του βασικού αδικήματος κατά τον χρόνο κτήσεως αυτών. Τα παραπάνω ισχύουν και σε περίπτωση απόπειρας των αδικημάτων. Εάν τα περιουσιακά στοιχεία δεν υπάρχουν πια, δε μπορούν να εντοπιστούν ή να κατασχεθούν τότε γίνεται κατάσχεση και δήμευση ισάξιων περιουσιακών στοιχείων.

Τα αδικήματα της νομιμοποίησης τιμωρούνται ακόμα και στη περίπτωση που η εγκληματική δραστηριότητα έλαβε χώρα στο εξωτερικό.

Διοικητικές κυρώσεις:⁸⁸

Είναι πιθανόν, πέρα των ποινικών διατάξεων να επιβληθούν επίσης διοικητικές κυρώσεις ή λήψη διορθωτικών μέτρων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και στους επαγγελματίες οι οποίοι εν γνώση τους παρέβησαν τις προβλεπόμενες από το νόμο υποχρεώσεις και αφορούν:

- Πρόστιμα κατά της εταιρίας: €30.000 - €2.000.000 και σε περίπτωση υποτροπής €50.000 - €3.000.000

⁸⁷ Σελ 357, Ο νέος νόμος για το ζέπλυμα χρήματος (N3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009) / Άρθρο 46- N3691/2008 βλέπε επίσης, σελ.590-597, International Guide to Money Laundering Law and Practice, Mark Simpson, Nicole Smith, Arun Srivastava

⁸⁸ Σελ 363, Ο νέος νόμος για το ζέπλυμα χρήματος (N3691/2008) - Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009) / Άρθρο 52- N3691/2008

- Πρόστιμα κατά των μελών του διοικητικού συμβουλίου, διευθύνοντος συμβούλου, διευθυντικών στελεχών ή άλλων υπαλλήλων της εταιρίας: €10.000 - €300.000 και σε περίπτωση υποτροπής €20.000 - €500.000
- Πειθαρχικές ποινές από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές τόσο για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσο και για τους επαγγελματίες αναλόγως της σοβαρότητας και της συχνότητας των παραβάσεων, όπως απομάκρυνση από τη θέση τους για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, απαγόρευση άσκησης ορισμένων δραστηριοτήτων, οριστική ή προσωρινή ανάκληση ή αναστολή για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα της άδειας λειτουργίας της εταιρίας ή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Σύμφωνα με τη κα Καϊάφα-Γκμπάντι⁸⁹ «οι τροποποιήσεις του ν. 3691/2008 σχετικά με τη ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες θέτουν σημαντικά ερωτήματα σχετικά με τους όρους και τα όρια της πρακτικής εφαρμογής των ποινικών διατάξεων. Όπως σημειώνει, η Τρίτη Κοινοτική οδηγία δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη να λάβουν ποινικά μέτρα για την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, αλλά ήθελε να ευθυγραμμίσει τον ορισμό του σοβαρού εγκλήματος δίνοντας αυτή την ευχέρεια στους εθνικούς νομοθέτες. Δεδομένου ότι δεν επιβλήθηκε από κανένα διεθνές κείμενο, η προσέγγιση από μερικούς ότι ο Έλληνας νομοθέτης δεν μπορούσε να πράξει διαφορετικά γιατί υποχρεούται από τις διεθνείς του υποχρεώσεις αντικρούει καθώς στη πραγματικότητα οι επεμβάσεις του Έλληνα νομοθέτη στο πεδίο της ποινικής καταστολής υπήρξαν δική του επιλογή. Δύο βασικά ζητήματα προκύπτουν από τις νέες ρυθμίσεις, αυτό της παραβίασης της αρχής της αναλογικότητας εξαιτίας των δυσανάλογων ποινών που προβλέπονται και εκείνο της τάσης διεύρυνσης των βασικών αδικημάτων και του αξιοποίνου. Όπως πρόσθέτει ο κ. Στέφανος Παύλος⁹⁰, σύμφωνα με το αρθ.45 παρ.1 ζ' ν.3691/2008 *«η τυχόν ποινή κατ'αυτού ή τρίτου από τους αναφερόμενους στο δεύτερο εδάφιο για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από το ίδιο βασικό αδίκημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα ποινή για την τέλεση του βασικού αδικήματος»*, κρίνει τη διάταξη αυτή ως αντισυνταγματική ενώ προσβάλλεται η αρχή της αναλογικότητας, προβλεπόμενη ελαστικότητα της απειλούμενης ποινής ενόψει της συνδρομής ελαφρυντικών περιστάσεων. Όπως υποστηρίζει η κα Καϊάφα-Γκμπάντι⁹¹, ο δικαστής - ως εφαρμοστής του δικαίου - προκειμένου να διαφυλάξει την προφανή παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας η οποία προκύπτει από το νόμο και να σεβαστεί το Σύνταγμα, καλείται συχνά να προβεί σε λύσεις κατά τη δική του κρίση καταφεύγοντας σε δύο επιλογές που διαφαίνεται να έχει. Μπορεί είτε να ερμηνεύσει το νόμο συσταλτικά, αποδεχόμενος, ότι το έγκλημα της νομιμοποίησης υφίσταται μόνο όταν ξεπλένεται περιουσία εγκληματικών οργανώσεων ή εγκληματική περιουσία για στήριξη τέτοιων οργανώσεων, είτε να δεχθεί τουλάχιστον τη μη εφαρμογή των κακουργηματικών ποινών του αδικήματος της νομιμοποίησης σε περιπτώσεις που το ξέπλυμα δε στηρίζει εγκληματικές οργανώσεις με

⁸⁹ Σελ. 917-923, Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι

⁹⁰ Σελ. 923-933, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος

⁹¹ Σελ. 917-923, Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι

προσφυγή σε δυνατότητες που παρέχει το γενικό μέρος του Ποινικού Κώδικα για μείωση της ποινής. Παραταύτα θεωρεί πως η λύση αυτή, δεν καλύπτει απόλυτα τις απαιτήσεις της αρχής της αναλογικότητας, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου η νομιμοποίηση όχι μόνο δεν ισχύει το οργανωμένο έγκλημα, αλλά και στηρίζεται σε βασικά αδικήματα πλημμεληματικής μορφής γιατί δεν παραμερίζεται η εφαρμογή των ειδικών επαχθών μέτρων που προβλέπει ο νόμος για την νομιμοποίηση των εγκληματικών εσόδων. Θεωρεί επομένως πως μια επείγουσα τροποποίηση του νόμου κρίνεται αναγκαία. Επιπρόσθετα, εκφράζει την ανησυχία της για τη τάση διεύρυνσης του αξιοποίνου καθώς η διεύρυνση αυτή ενέχει κίνδυνο σε πράξεις που δεν εκφράζουν αντικειμενικά, προσπάθεια νομιμοποίησης ενός παράνομου εσόδου όπως για παράδειγμα η πράξη της κατάθεσης των χρημάτων σε έναν τραπεζικό λογαριασμό στο πραγματικό όνομα του καταθέτη δεν είναι αντικειμενικά πρόσφορη να εκφράσει από μόνη της οποιαδήποτε προσπάθεια πρόσδοσης νομιμοφάνειας στα χρήματα που κατατίθενται. Από την άλλη, καταργείται η - μέσω της αυτοτελούς τυποποίηση - εξομοίωση της ποινής της απόπειρας ή της απλής συνεργείας με αυτήν του ολοκληρωμένου εγκλήματος ή της φυσικής αυτουργίας η οποία κρίνεται ως θετική αλλαγή ενόψει της διαφύλαξης της αρχής της αναλογικότητας.»

Σύμφωνα με τον κ. Στέφανο Παύλο⁹², τίθεται ένα άλλο ζήτημα το οποίο αφορά το δράστη του ξεπλύματος και πιο συγκεκριμένα κατά πόσο μπορεί να ταυτίζεται με το δράστη του προηγούμενου εγκλήματος. Όπως επισημαίνει, το άρθρο 45 του νέου νόμου προβλέπει ότι «η ποινική ευθύνη για το βασικό έγκλημα δεν αποκλείει την τιμωρία των υπαιτίων (αυτουργού και συμμετοχών) και για τις πράξεις της νομιμοποίησης, εφόσον τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι διαφορετικά από εκείνα του βασικού αδικήματος», επομένως συντρέχει και ένα επιπλέον αντικειμενικό στοιχείο που για πρώτη φορά εισήχθη με τον ισχύοντα νόμο, δηλαδή να επιβεβαιώνεται ότι η τέλεση τους από τον ίδιον ή άλλον εντάσσεται στο συνολικό σχεδιασμό δράσης. Κρίνει τη διάταξη αυτή ως επιεικώς ακατανόητη, εφόσον αποκλείεται σε κάθε περίπτωση να ταυτίζονται οι δύο πράξεις, ενώ παραγράφεται η προηγούμενη ερμηνεία που είχε δοθεί από το ν.3424/2005, δηλαδή για να τιμωρηθεί κάποιος και για τα δύο εγκλήματα δηλαδή τόσο για το βασικό όσο και για την (μεταγενέστερη) νομιμοποίηση θα πρέπει να επιβεβαιώνεται ότι αυτή η εξελισσόμενη συμπεριφορά υπάκουε σε έναν «συνολικό σχεδιασμό» δηλαδή σε μία δεδομένη και εκδηλωμένη εμπειρικά συμπεριφορά, που αναδεικνύει τα δύο εγκλήματα ως προσχεδιασμένα και εντεταγμένα σε έναν γενικότερο εγκληματικό σχεδιασμό. Το στοιχείο δηλαδή του «συνολικού σχεδιασμού» που έπρεπε να συνδέει το «βασικό έγκλημα» και την μεταγενέστερη νομιμοποίηση όταν θα τελούνταν από τον ίδιο δράστη, αποτελούσε ένα νέο, πρόσθετο στοιχείο της αντικειμενικής υποστάσεως, το οποίο συνδέει νομοτυπικά την προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα με την νομιμοποίηση, κατά τρόπο που να παράγει τελικά ένα προφανές σύνθετο έγκλημα.

⁹² Σελ. 923-933, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος

Μια ακόμα παρατήρηση που γίνεται από τον κ. Στέφανο Παύλο⁹³, σχετίζεται με τη προστασία του έννομου αγαθού θεωρώντας πως «ο έλληνας νομοθέτης κινείται εκτός διεθνούς νομιμοποίησης αφού έχει εκτραπεί από την απαξιολόγηση του φαινομένου σε συνάρτηση με το οργανωμένο έγκλημα και την διεθνή τρομοκρατία, καταλήγοντας στο συμπέρασμα πως εισάγεται μία καινοφανής μορφή "πραγματοπαγούς" ποινικού δικαίου». Αναφέρει πως μέχρι σήμερα οι εκδοχές για το έννομο αγαθό εστιάζουν προς κοινωνικά ή έστω, υπερατομικά αγαθά, όπως είναι η απονομή της δικαιοσύνης ή η εν γένει δημόσια τάξη ή η ακεραιότητα και φήμη του χρηματοπιστωτικού τομέα. Με τον νέο νόμο επιχειρείται μία απόλυτη αποσύνδεση από το οργανωμένο εγκλήμα ενώ τελικά εκείνο που τιμωρείται είναι η διασφάλιση των προϊόντων του εγκλήματος κι όχι μια μορφή αυτουποθάλψεως, ενώ η νομοθεσία επιχειρεί να διαπλάσει τελικά την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα ως ένα «συννοσητικό έγκλημα» για όλα σχεδόν τα εγκλήματα της ποινικής μας νομοθεσίας σε μια μορφή «αναγκαστικής συρροής». Κρίνει με δυσαρέσκεια πως στόχος της καταστολής δεν είναι πλέον ο δράστης πραγματικού εγκλήματος αλλά το πράγμα καθ'αυτό. Η καταδίωξη του πράγματος που εδώ είναι το οικονομικό προϊόν του εγκλήματος είναι ο θεμελιώδης αντεγκληματικός στόχος της ειδικής νομοθεσίας και η επαφή με το προϊόν βαφτίζεται σε αυτοτελές έγκλημα μιλώντας για μία «δογματική πια εκτροπή» και μία εμπεδωμένη κατασταλτική αυθαιρεσία»

Ο κ. Γ. Δημήτραινας⁹⁴ συγκρίνοντας τις προβλέψεις του προηγούμενου νόμου με του ισχύοντα, διαπιστώνει κάποιες βασικές αλλαγές που αφορούν από τη μία τις διατάξεις δικονομικού χαρακτήρα σε σχέση με τη κατάσχεση, δέσμευση και απαγόρευση εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου, ενώ από την άλλη ουσιαστικού χαρακτήρα σε σχέση με τις διατάξεις της δήμευσης. Πέραν τούτου μία ακόμα αλλαγή αφορά στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων το οποίο διευρύνθηκε. Με το άρθρο 48 του ν.3691/2008 διευρύνεται η εφαρμογή ενός επαχθούς δικονομικού μέτρου, το οποίο προβλεπόταν ήδη από το άρθρο 5 ν.2331/1995, δηλαδή η απαγόρευση κίνησης των λογαριασμών, που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακίων και η απαγόρευση εκποίησης ορισμένου ακινήτου - εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί αυτοί ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα - ενώ επεκτείνεται πλέον η δυνατότητα εφαρμογής του και σε τίτλους ή χρηματοπιστωτικά προϊόντα που τηρούνται σε πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

Επιπλέον σχολιάζει⁹⁵ τις ρυθμίσεις οι οποίες υπήρχαν ήδη στο ν.2331/1995 και αφορούν τη κατάσχεση και τη δήμευση του περιουσιακού προϊόντος το οποίο προέκυπτε είτε από προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα είτε χρησιμοποιήθηκε για εγκληματική δραστηριότητα καθώς επίσης και προβλέψεις σχετικά με τη δυνατότητα δέσμευσης των

⁹³ Σελ. 923-933, Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Στέφανος Παύλος

⁹⁴ Σελ. 943-955, Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων (από το ν. 2331/1995 στο ν. 3691/2008) - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Γιώργος Δημήτραινας

⁹⁵ Σελ. 943-955, Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων (από το ν. 2331/1995 στο ν. 3691/2008) - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ, Γιώργος Δημήτραινας

λογαριασμών και περιουσιακών στοιχείων του κατηγορουμένου. Οι αντίστοιχες ρυθμίσεις του ισχύοντα ν. 3691/2008 εμπίπτουν στα άρθρα 46 και 48. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 2331/1995 υπήρχε πρόβλεψη ειδικής δήμευσης της περιουσίας που είτε αποτελούσε προϊόν είτε αποκτήθηκε με άμεσο ή έμμεσο τρόπο από προϊόν εγκληματικής δραστηριότητας ή χρησιμοποιήθηκε για εγκληματική δραστηριότητα κατά την οποία έπειτα από καταδικαστική απόφαση υπάρχει υποχρεωτική δήμευση της περιουσίας η οποία είτε ανήκει στον κατηγορούμενο είτε σε τρίτο εάν είχε γνώση επ'αυτού και δεν υπάρχει απόδοση στον ιδιοκτήτη της. Οι αλλαγές του ακόλουθου ν. 3424/2005 ορίζουν ότι εάν η περιουσία ξεπερνά τα 4.000 ευρώ αλλά δε μπορεί να κατασχεθεί, τότε κατάσχονται και δημεύονται άλλα περιουσιακά στοιχεία ίσης αξίας. Επιπλέον, ο ίδιος νόμος προβλέπει κατάσχεση περιουσίας η οποία επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί για εγκληματική δραστηριότητα καθώς επίσης και επιβολή χρηματικής ποινής ίσης με την αξία της περιουσίας σε περίπτωση κατά την οποία η περιουσία αυτή δεν έχει βρεθεί ή δεν υπάρχει πια. Σε περίπτωση θανάτου του υπαιτίου στον οποίο δεν ασκήθηκε δίωξη ή ασκήθηκε οριστική παύση της γίνεται κατάσχεση και δήμευση της περιουσίας είτε με βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου είτε με απόφαση του δικαστηρίου. Οι παραπάνω προβλέψεις εμπίπτουν και στο άρθρο 46 του ισχύοντα ν. 3691/2008 με τη διαφορά ότι τα περιουσιακά στοιχεία αποτελούν προϊόν βασικού αδικήματος καθώς επίσης και εκείνα που επρόκειτο να χρησιμοποιηθούν ως μέσα τέλεσης των αδικημάτων αυτών σε συμπλήρωση του προηγούμενου νόμου που κάλυπτε μόνο τα μέσα τέλεσης που χρησιμοποιήθηκαν ήδη για τη πραγμάτωση μίας εγκληματικής πράξης. Μια ακόμα διαφορά που επισημαίνει και επέρχεται με το ν. 3691/2008 είναι ότι παρατίθενται τα εγκλήματα που σχετίζονται με πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας προσδιορίζοντας έτσι τη προφανή νομική παραδοξότητα που σχετίζεται με τη δήμευση της περιουσίας που προκύπτει από πράξεις νομιμοποίησης όπως αυτές ορίστηκαν προτύτερα στο κεφάλαιο 1. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, η δήμευση του περιουσιακού στοιχείου επιβάλλεται όταν εξασφαλίζεται η σχέση αναλογίας της ποινής, δηλαδή ως προς τη βαρύτητα του εγκλήματος για το οποίο καταδικάστηκε ο κατηγορούμενος λαμβάνοντας υπ' όψιν την ενοχή του όσο και κατά τρόπο να μην αναστρέφει τη λειτουργία της ως παρεπόμενης ποινής. Παραταύτα, ο ισχύοντας νόμος έχει κάποιες ελλείψεις όπως για παράδειγμα για τη περιουσία εκείνη η οποία έχει αποκτηθεί από το συνδυασμό νόμιμων και παράνομων πηγών εσόδων.

Τέλος, διευκρινίζει πως τόσο ο δικαιούχος των λογαριασμών όσο και το ίδιο το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός δεν έχει ούτε εξουσία ούτε δικαίωμα χρησιμοποίησης ή διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων που υπάρχουν στους λογαριασμούς, στους τίτλους ή στα χρηματοπιστωτικά προϊόντα, η κίνηση των οποίων απαγορεύτηκε με την ανακριτική διάταξη· έχουν απόλυτη νομική αδυναμία χρήσης ή διάθεσης του, αλλά αντίθετα έχει υποχρέωση να τα παραδώσει μόλις του ζητηθούν : δηλαδή, όταν το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο κρίνουν τελειωτικά για την τύχη των δεσμευμένων περιουσιακών στοιχείων. Διευθυντικό στέλεχος ή υπάλληλος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού που παραβαίνει με πρόθεση τις διατάξεις αυτές, τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή.

Ο τραπεζικός λογαριασμός δεν είναι ενιαίο περιουσιακό στοιχείο , ώστε να υπόκειται σε μονοσήμαντη αξιολόγηση ως καθαρό ή βρώμικο. Έτσι αν εντοπιστεί το μέρος του λογαριασμού (ίσης αξίας προς εκείνη η οποία είναι κρίσιμη σύμφωνα με την αποδιδόμενη στον κατηγορούμενο πράξη) είναι δυνατόν και πρέπει , εφόσον επιλεγεί το συγκεκριμένο μέτρο να δεσμευτεί μόνο αυτό (αφού με τούτο ικανοποιούνται και οι σκοποί της ανάκρισης και οι σκοποί της δήμευσης) ενώ οι πράξεις διαχείρισης και η εκταμίευση στο υπόλοιπο τμήμα του λογαριασμού ή σε άλλους λογαριασμούς ή και η περαιτέρω κατάθεση νόμιμων χρημάτων στον ίδιο λογαριασμό, αντίστοιχα ούτε δεσμεύεται ούτε απαγορεύεται.

Σύμφωνα με το λουξεμβουργιανό δίκαιο οι ποινές ανέρχονται στα 1 250 έως 1 250 000 ή/και 1 έως 5 έτη φυλάκισης για τη διάπραξη του αδικήματος της νομιμοποίησης ενώ η επανάλλειψη του μπορούν να διπλασιαστούν εως και 2 500 000 ή/και 10 έτη φυλάκισης.⁹⁶

⁹⁶ Νόμος 12^{ης} Νοεμβρίου 2004 (Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΔΡΑΣΕΩΝ

Στα προηγούμενα κεφάλαια έγινε αναφορά στη διεθνή συνεργασία περί καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Στα πλαίσια ενδυνάμωσης της συνεργασίας αυτής και καταπολέμησης του φαινομένου δρουν αρκετοί διεθνείς επίσημοι και ανεπίσημοι οργανισμοί – άλλοι έχοντας συμβουλευτικό ρόλο, άλλοι προσπαθώντας να ενισχύσουν το νομοθετικό πλαίσιο και τους κανονισμούς τους και άλλοι συμμετέχοντας στη συλλογή, ανάλυση και έρευνα στοιχείων σχετικά με το φαινόμενο αυτό.

Στη συνέχεια θα γίνει μια συνοπτική παρουσίαση κάποιων βασικών οργανισμών, του ρόλου και της συνδρομής τους στη καταπολέμηση του φαινομένου και κάποιες βασικές πληροφορίες που θα συμβάλλουν στη κατανόηση της δράσης και της εξέλιξης τους στο πέρασμα του χρόνου.

1. “*Financial Action Task Force - FATF*”

Η *FATF* είναι ένα διακυβερνητικό σώμα το οποίο ιδρύθηκε από τους G-7 έπειτα από τη σύνοδο κορυφής τους στο Παρίσι το 1989 με την αποστολή ``να αξιολογήσει τα αποτελέσματα της συνεργασίας ώστε να προληφθεί η χρήση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών για σκοπούς ζεπλύματος χρήματος καθώς και να εξετάσει επιπρόσθετες προσπάθειες πρόληψης στο πλαίσιο καταπολέμησης της νομιμοποίησης``. Αποτελεί το μοναδικό διακυβερνητικό σώμα το οποίο ειδικεύεται και επικεντρώνεται στη καταπολέμηση της νομιμοποίησης των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και βασική συμβολή της υπήρξε η διατύπωση της «έκθεσης 1990» η οποία εμπεριείχε 40 συστάσεις με σκοπό να αποτελέσουν σχέδιο δράσης ενάντια στο ζέπλυμα χρήματος.⁹⁷

Η *FATF* στοχεύει επιπλέον στην εξέλιξη των εθνικών και διεθνών πολιτικών γραμμών σε θέματα καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της τρομοκρατίας⁹⁸ και στο πεδίο δράσης στο οποίο επικεντρώνεται, προτείνει συνολικά 49 συστάσεις⁹⁹. 40 γενικές και 9 ειδικές, σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο, τα μέτρα πρόληψης, τη δήλωση ύποπτων συναλλαγών και μέτρα συμμόρφωσης, τις αρμόδιες αρχές και τη διεθνή συνεργασία. Επίσης στοχεύει στη βελτιστοποίηση των εθνικών νομοθετικών συστημάτων, το ρόλο των χρηματοοικονομικών οργανισμών και στην ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.¹⁰⁰ Θεματικά, χωρίζοντας τις συστάσεις σε ενότητες, η πρώτη αφορά το γενικό πλαίσιο, η δεύτερη τη βελτίωση των εθνικών νομικών συστημάτων ενάντια στη καταπολέμηση της νομιμοποίησης, η τρίτη στοχεύει στην ενίσχυση του ρόλου του ρόλου του

⁹⁷ Σελ. 48-50, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

⁹⁸ Σελ. 79 - Le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme – Geert Delrue και www.fatf-gafi.org

⁹⁹ πιο αναλυτικά δεξ παράρτημα

¹⁰⁰ www.fatf-gafi.org

χρηματοπιστωτικού συστήματος και συμμόρφωση των οργανισμών με κάποια βασικά καθήκοντα και στόχος της τέταρτης είναι η ενδυνάμωση της διεθνής συνεργασίας.¹⁰¹

Εξαιτίας σημαντικών διαφορών που υπάρχουν μεταξύ των ποικίλων νομικών και χρηματοπιστωτικών συστημάτων καθώς και της διαφορετικότητας της κατάστασης του ξεπλύματος χρήματος όπου επικρατεί στο κάθε κράτος, ο τρόπος με τον οποίο μπορούν να εφαρμοστούν οι συστάσεις ανά περίπτωση είναι ελαστικός.¹⁰²

Με βάση τις συστάσεις τα κράτη μέλη αξιολογούνται και κρίνονται συχνά με βάση 25 κριτήρια που εφαρμόζονται από το Φεβρουάριο του 2000 και φέρουν την ονομασία «*NCCT – Non-Cooperative Countries or Territories*». Εάν κάποιο από τα μέλη δε τηρεί αυτά τα κριτήρια τότε μεταφέρεται στη λίστα των χωρών *NCCT*. Η λίστα απαρτίζεται από τρεις κατηγορίες: τις χώρες που ήδη έλαβαν τα μέτρα της *FATF*, εκείνες που έχουν στρατηγικά ελαττώματα στο πλαίσιο καταπολέμησης της νομιμοποίησης και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και δεν θέλουν ακόμα να δεσμευτούν ώστε να αντιμετωπίσουν αυτά τα ελαττώματα και εκείνες με στρατηγικές αδυναμίες.¹⁰³

Κάνοντας μια χρονική επισκόπηση, το πρόγραμμα των συστάσεων αναπτύχθηκε αρχικά (1990) ως προς τρεις τομές: θέματα νομικού πλαισίου, θέματα κανονιστικού πλαισίου και διεθνή θέματα, χωρίς όμως να επιβάλλουν την υποχρέωση στα μέλη να διεκπεραιώνουν κάποια έκθεση, κάτι το οποίο επανεξετάστηκε στην αναθεώρηση των συστάσεων του 1996 και 2003. Το 1990 ορίστηκαν πέντε θεμελιώδεις υποχρεώσεις για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και ισχύουν μέχρι και σήμερα. Οι υποχρεώσεις αυτές είναι η ταυτοποίηση του πελάτη, η ενισχυμένη δέουσα επιμέλεια σε ασυνήθιστα μεγάλες συναλλαγές, η καταχώρηση πληροφοριών και πενταετή διακράτηση στοιχείων σχετικά με τα προαναφερθέντα, η πληροφόρηση των αρμόδιων αρχών σε περίπτωση ύποπτων συναλλαγών και η συμμόρφωση του οργανισμού με το νομικό και ρυθμιστικό πλαίσιο. Οι κανόνες στόχευαν αρχικά μόνο στις τράπεζες αλλά επεκτάθηκαν μετέπειτα στους μη-τραπεζικούς οικονομικούς οργανισμούς και στους μη-χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς δεδομένου της εντεταμένης χρησιμοποίησης τους από τους δράστες ξεπλύματος χρήματος. Βασικό στοιχείο των αναθεωρημένων συστάσεων του 2003 αποτέλεσε και ο καθορισμός μιας ελάχιστης προσέγγισης του τι ορίζεται ως σοβαρό αδίκημα.¹⁰⁴

Κατά τη τελευταία συνεδρίαση της ολομέλειας στις 15 Φεβρουαρίου 2012, η *FATF* ανακοινώνει αναθεώρηση των διεθνών προτύπων περί καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.¹⁰⁵ Οι βασικές τομές από τις τελευταίες αλλαγές οι οποίες επήλθαν στις συστάσεις και αφορούν το χρηματοπιστωτικό τομέα είναι: η επέκταση του πλαισίου καταπολέμησης χρηματοδότησης διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής με συστηματικά εφαρμογή κάποιων οικονομικών ποινών, η βελτίωση της διαφάνειας με σκοπό να αποφευχθεί ότι οι εγκληματίες και

¹⁰¹ Σελ. 48-50, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

¹⁰² Σελ. 48-50, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

¹⁰³ Σελ. 79 - Le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme – Geert Delrue και www.fatf-gafi.org

¹⁰⁴ Σελ. 9, A Comparative Guide to Anti-Money Laundering – Mark Pieth and Gemma Aiolfi

¹⁰⁵ www.cssf.lu

τρομοκράτες αποκρύπτουν τη ταυτότητα τους ή κρύβουν τα περιουσιακά τους στοιχεία πίσω από νομικά πρόσωπα ή συμφωνίες, οι ισχυρότερες απαιτήσεις ως προς τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, η επέκταση του πεδίου εφαρμογής των πρωταρχικών αδικημάτων του εγκλήματος της νομιμοποίησης εμπεριέχοντας στη λίστα τα φορολογικά αδικήματα, η εφαρμογή μιας πιο ενισχυμένης προσέγγισης βασισμένη στο κίνδυνο η οποία επιτρέπει μια πιο αποδοτική αντιμετώπιση στα πεδία που αντιμετωπίζεται υψηλό ρίσκο.¹⁰⁶

Τα παρακάτω μέλη που ανήκουν στη *FATF* ανέρχονται σε 36 και αποτελούνται από 34 χώρες μέλη και 2 περιφερειακούς οργανισμούς:

➤ Αργεντινή	➤ Ινδία	➤ Πορτογαλία
➤ Αυστραλία	➤ Ιρλανδία	➤ Σιγκαπούρη
➤ Αυστρία	➤ Ισπανία	➤ Σουηδία
➤ Βέλγιο	➤ Ισλανδία	➤ Τουρκία
➤ Βραζιλία	➤ Ιταλία	➤ Φινλανδία
➤ Γαλλία	➤ Καναδάς	➤ Χονγκ Κονγκ
➤ Γερμανία	➤ Κίνα	➤ <i>Gulf Coop Council</i>
➤ Δανία	➤ <u>Λουξεμβούργο</u>	➤ Ρωσική Ομοσπονδία
➤ Ευρωπαϊκή Ένωση	➤ Μεξικό	➤ Δημοκρατία της Κορέας
➤ Ελβετία	➤ Νέα Ζηλανδία	➤ Νότια Αφρική
➤ <u>Ελλάδα</u>	➤ Νορβηγία	➤ Ηνωμένο Βασίλειο
➤ Ιαπωνία	➤ Ολλανδία	➤ Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

2. Επιτροπή της Βασιλείας

Η επιτροπή της Βασιλείας επιχείρησε τη πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια πρόληψης σε διεθνές επίπεδο. Το 1988 εξέδωσε μια γενική δήλωση ηθικών αρχών με σκοπό να ενθαρρύνει τη διαχείριση των τραπεζών να θέσουν σε εφαρμογή πιο αποτελεσματικές διαδικασίες ώστε να εξασφαλίσουν ότι όλοι όσοι έχουν επαγγελματικές σχέσεις με τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς τους να μπορούν να ταυτοποιηθούν επαρκώς, όλες οι συναλλαγές που δε φαίνονται νόμιμες να αποθαρρύνονται και η συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές επιβολής του νόμου να επιτευχθεί. Κύρια στοιχεία της δήλωσης αυτής (η οποία δεν αποτελεί νομικά δέσμευση) αφορούν την ταυτοποίηση του πελάτη, τη συμμόρφωση με τους νόμους και τη συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές επιβολής του νόμου.¹⁰⁷ Βάση αυτής της δήλωσης, οι τράπεζες εφάρμοσαν στη συνέχεια κάποιους κανόνες δεοντολογίας.¹⁰⁸

Η επιτροπή της Βασιλείας στο πλαίσιο δράσης της έχει παραθέσει τις παρακάτω εκθέσεις σχετικά με το ξέπλυμα μαύρου χρήματος.¹⁰⁹

¹⁰⁶ www.fatf-gafi.org

¹⁰⁷ Σελ. 47, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003) και www.bis.org/press/p140115.htm

¹⁰⁸ Σελ. 170 - Le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme – Geert Delrue

¹⁰⁹ Σελ. 272, Κωνσταντίνος Α. Στεφάνου – Χρήστος Βλ. Γκόρτσος (2006) : Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη

- “Πρόληψη χρησιμοποίησης του τραπεζικού συστήματος για σκοπούς ξεπλύματος χρήματος (1988)”¹¹⁰
- “Μέτρα δέουσας επιμέλειας του πελάτη για τις τράπεζες (2001)”¹¹¹
- “Ανταλλαγή οικονομικών αρχείων μεταξύ αρμόδιων αρχών σχετικά με τη καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας”¹¹²
- “Γενικός Οδηγός για άνοιγμα λογαριασμών και ταυτοποίηση πελατών (2003)”¹¹³
- “Ενοποιημένη έκθεση διαχείριση ρίσκου σχετικά με την Αρχή του *Γνώριζε τον πελάτη* (2004)”¹¹⁴

Η επιτροπή της Βασιλείας υιοθέτησε ένα νέο έγγραφο στις 15 Ιανουαρίου 2014: “Διαχείριση των κινδύνων σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας”¹¹⁵ το οποίο αντικαθιστά τα δύο προηγούμενα “Μέτρα δέουσας επιμέλειας του πελάτη για τις τράπεζες” και “Ενοποιημένη έκθεση διαχείριση ρίσκου σχετικά με την Αρχή του *Γνώριζε τον πελάτη*”. Το κείμενο αυτό αποσκοπά στο να συγχωνευθούν οι δύο προηγούμενες εκθέσεις αλλά και να επικαιροποιηθούν οι υποχρεώσεις όπως προτάθηκαν από τη *FATF*. Επιπλέον παραθέτει διευκρινίσεις σχετικά με τη προσφυγή των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σε τρίτα μέρη σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τους πελάτες και τις επαγγελματικές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης.¹¹⁶

3. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) – “*United Nations*”

Από τις αρχές του 1980, ο Ο.Η.Ε. εξέφρασε την ανησυχία των κυβερνήσεων σχετικά με τη κατάχρηση των ναρκωτικών. Περί αυτού εκδόθηκαν αρκετές αποφάσεις από το 1980 -1985, σχετικά με τη μάστιγα των ναρκωτικών κάνοντας έκκληση για περαιτέρω δράση τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Παρόμοιες εκκλήσεις για διεθνή δράση που έγιναν αφορούσαν “μέτρα βελτίωσης συντονισμού και συνεργασίας διεθνώς ενάντια στη παράνομη παραγωγή, διακίνηση και κατάχρηση ναρκωτικών” και παράλληλα λήφθηκαν κάποια μέτρα από τον Ο.Η.Ε. εκφράζοντας την εκτίμηση της συνέλευσης έπειτα από κάποιες περιφερειακές και διαπεριφερειακές πρωτοβουλίες ενάντια στη διακίνηση ναρκωτικών και κάνοντας αίτημα για σύμβαση διαπεριφερειακής συνάντησης των αρμόδιων αρχών υπεύθυνες για την εφαρμογή της εθνικής τους νομοθεσίας “*νομοθεσία σχετικά με ναρκωτικά και ψυχοτροπικές ουσίες*”, “*Σχέδιο Σύμβασης ενάντια στη διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτροπικών ουσιών και σχετικές δραστηριότητες*”, “*Δήλωση σχετικά με τον έλεγχο της διακίνησης ναρκωτικών και ουσιών και σχετικών δραστηριοτήτων*”, “*Δήλωση σχετικά με τον έλεγχο της διακίνησης και κατάχρηση ναρκωτικών*”. Αποτέλεσμα αυτών των συνολικών δεσμεύσεων αποτέλεσε η σύνοψη Σύμβασης το 1998 η “*Σύμβαση Ηνωμένων Εθνών ενάντια στη παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και ψυχοτροπικών ουσιών*”. Η σύμβαση αυτή αντικατροπτίζει την στάση του Ο.Η.Ε. ενάντια στα ναρκωτικά και προβάλλει μια σημαντική

¹¹⁰ Όπως εκδόθηκε με το τίτλο “*Prevention of criminal use of the banking system for the purpose of money-laundering*”

¹¹¹ Όπως εκδόθηκε με το τίτλο “*Customer due diligence for banks*”

¹¹² Όπως εκδόθηκε με το τίτλο “*Sharing of financial records between jurisdictions in connection with the fight against terrorist financing*”

¹¹³ Όπως εκδόθηκε με το τίτλο “*General Guide to Account Opening and Customer Identification*”

¹¹⁴ Όπως εκδόθηκε με το τίτλο “*Consolidated KYC (know your customer) Risk Management*”

¹¹⁵ Όπως εκδόθηκε με το τίτλο “*Sound management of risks related to money laundering and financing of terrorism*”

¹¹⁶ www.cssf.lu

εικόνα σχετικά με τη σύνδεση μεταξύ εγκλημάτων ναρκωτικών, οργανωμένου εγκλήματος και ξεπλύματος χρήματος που αποτελούν απειλή για την ασφάλεια σε διεθνή κλίμακα.¹¹⁷

4. Το Συμβούλιο της Ευρώπης - “*The Council of Europe*”

Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει δεσμευτεί να συνδράμει στην ενίσχυση της καταπολέμησης σοβαρών οργανωμένων εγκλημάτων και στο διακρατικό έγκλημα.¹¹⁸

Η πρώτη προσπάθεια του Συμβουλίου να εκτιμήσει το φαινόμενο του ξεπλύματος χρήματος έγινε στις αρχές του 1980. Το Συμβούλιο υιοθέτησε το 1980 τη σύσταση «*R (80)10*» σχετικά με τα μέτρα ενάντια στη μεταφορά και διακράτηση κεφαλαίων εγκληματικής προέλευσης όπου καλεί τα κράτη μέλη να θεσπίσουν στενή συνεργασία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο μεταξύ τραπεζικών ιδρυμάτων και αρμόδιων αρχών ώστε να αναταλλάσουν πληροφορίες σχετικές με τραπεζογραμμάτια που έχουν χρησιμοποιηθεί σε σχέση με εγκληματικές δραστηριότητες. Επιπλέον, τα καλεί να εξασφαλίσουν ότι το τραπεζικό τους σύστημα διεξάγει ελέγχους ταυτοποίησης των πελατών σε οποιαδήποτε περίπτωση ανοίγεται ένας λογαριασμός ή γίνονται συναλλαγές σημαντικού μεγέθους. Παρόλα αυτά τα προτεινόμενα μέτρα δεν εφαρμόστηκαν αμέσως αλλά γύρω στο 1985 όπου υιοθετήθηκε η απόφαση «Αριθ. 1» η οποία προέτρεπε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Προβλημάτων Εγκληματικότητας να εξετάσει τη θέσπιση διεθνών κανόνων και προτύπων ώστε να εξασφαλίσουν αποτελεσματική διεθνή συνεργασία μεταξύ δικαστικών αρχών όσον αφορά τον εντοπισμό, πάγωμα και κατάσχεση των εσόδων προερχόμενων από παράνομη διακίνηση ναρκωτικών. Η οδηγία «*1990 CE*» αφορά την αναζήτηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, κατάσχεση και δήμευση εσόδων προερχόμενα από εγκλήματα.¹¹⁹

5. “*Interpol*”

Η *Forac* είναι το τμήμα καταπολέμησης ξεπλύματος χρήματος της *Interpol* και ιδρύθηκε το 1988 για να συλλέξει και να εξετάσει τους καινούριους μηχανισμούς οικονομικών πληροφοριών σχετικά με τη διακίνηση ναρκωτικών και το ξέπλυμα χρήματος. Στο πλαίσιο δράσης της δίνει καταρτίσεις και κάνει ανεπίσημες παρουσιάσεις σε διάφορα συνέδρια ανά το κόσμο. Γι’ αυτό διαθέτει μια βάση δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με τους δράστες και τα ψευδώνυμα τους. Επιπλέον, δημοσιεύει την *Εγκυκλοπαίδια Οικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων* η οποία εμπεριέχει πληροφορίες σχετικά με όλες τις εθνικές νομοθεσίες περί κατασχέσεων και κανονισμών. Η *Forac* συνεργάζεται επίσης με τη μονάδα οικονομικού εγκλήματος της *Interpol*.¹²⁰

¹¹⁷ Σελ. 40, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003) και www.bis.org/press/p140115.htm

¹¹⁸ Σελ. 23, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

¹¹⁹ Σελ. 44, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

¹²⁰ Σελ. 171 - Le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme – Geert Delrue

6. “Financial Intelligence Units - (FIUs)” - “Cellule de renseignements financiers - (CRF)” και “The Egmont Group”

Σε όλες τις χώρες που ακολουθούν τις συστάσεις της FATF, υπάρχει μια εθνική υπηρεσία που ιδρύθηκε στο πλαίσιο καταπολέμησης ξεπλύματος χρήματος και φέρει το όνομα “Financial Intelligence Unit”, “Cellule de renseignements financiers” ή “Unité financière de d’Intelligence”.¹²¹

Το εκάστοτε FIU/ CRF αποτελεί μία κεντρική μονάδα εθνικής εμβέλειας η οποία είναι αρμόδια να λαμβάνει, να αναλύει και να διαβιβάζει στις αρμόδιες αρχές γνωστοποιήσεις πληροφοριών οικονομικού περιεχομένου σχετικά με ύποπτα έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες ή στη περίπτωση που απαιτούνται οι πληροφορίες αυτές από τη νομοθεσία ή το κανονιστικό πλαίσιο ώστε να μετρηθεί το ξέπλυμα χρήματος.¹²² Ωστόσο, οι διαφορές που προκύπτουν στη ποικιλομορφία των νομοθετικών πλαισίων στη κάθε χώρα, εγείρουν διάφορα ζητήματα στην διεθνή συνεργασία τόσο μεταξύ των FIU όσο και μεταξύ FIU και Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα διάφορα εθνικά FIU έχουν διαφορετική δομή μεταξύ τους και μπορούν να κατηγοροποιηθούν σε διάφορα μοντέλα: ανεξάρτητου, διοικητικού, αστυνομικού ή δικαστικού χαρακτήρα.¹²³

Το CRF του Λουξεμβούργου εντάσσεται στο δικαστικό μοντέλο αλλά έχει υιοθετήσει στη πραγματικότητα ένα μεικτό μοντέλο το οποίο συνδυάζει αστυνομικό και δικαστικό χαρακτήρα και φιλτράρει τις αναφορές ύποπτων συναλλαγών. Το CRF είναι η Υπηρεσία Ξεπλύματος Χρήματος – Υπηρεσία Καταπολέμησης του Ξεπλύματος Χρήματος¹²⁴ και βρίσκεται στην Εισαγγελία. Η Εισαγγελία πέρα από το ρόλο της να διαχειρίζεται τις δηλώσεις ύποπτων συναλλαγών έχει και νομική δικαιοδοσία για τον εντοπισμό και τη δίωξη αδικημάτων. Η Υπηρεσία Καταπολέμησης του Ξεπλύματος Χρήματος δεσμεύεται από τις αρχές εμπιστευτικότητας και διεθνής συνεργασίας. Η Εισαγγελία δύναται να παρέχει πληροφορίες σχετικά με δραστηριότητες νομιμοποίησης από εγκληματικές δραστηριότητες στις αρμόδιες αρχές κάποιου άλλου κράτους που είναι υπεύθυνο για τον εντοπισμό και τη δίωξη αδικημάτων νομιμοποίησης.¹²⁵

Το FIU της Ελλάδας ακολουθεί το ανεξάρτητο μοντέλο και βασίστηκε στην ίδρυση μιας επιτροπής σχετικά με τη πρόληψη και τον έλεγχο του ξεπλύματος χρήματος η οποία ονομάστηκε Επιτροπή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας. Η επιτροπή αυτή – η οποία

¹²¹ Σελ. 168 - Le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme – Geert Delrue

¹²² Σελ. 171, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

¹²³ Σελ. 155-169, Money Laundering in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

¹²⁴ Money Laundering Service – Service Anti-Blanchiment

¹²⁵ Σελ. 155-169, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003)

μετονομάστηκε με το νόμο 3932/2011 σε Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης – αποτελεί μία ανεξάρτητη διοικητική αρχή της οποίας τα μέλη έχουν λειτουργική και θεσμική ανεξαρτησία κατά τη διάρκεια των καθηκόντων τους και δρουν και αποφασίζουν σύμφωνα με τη νομοθεσία και την συνείδηση τους μέσα στα νομικά πλαίσια και ακολουθώντας τους κανόνες εμπιστευτικότητας. Πρόεδρος της αρχής είναι ο ανώτατος Εισαγγελικός Λειτουργός εν ενεργεία (Αντεισαγγελέας Αρείου Πάγου) και επιλέγεται μαζί με τον αναπληρωτή του με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου του Αρείου Πάγου και η επιτροπή απαρτίζεται από εκπροσώπους του Ελληνικού Τραπεζικού Συνδικάτου, της Εποπτικής Επιτροπής Χρηματιστηρίου και της μονάδας Οικονομικών Εγκλημάτων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Η επιτροπή σύμφωνα με τη *FATF* αποτελεί μια μοναδική μονάδα για συγκέντρωση, ανάλυση διερεύνηση και επεξεργασία αναφορών υπόπτων συναλλαγών που διαβιβάζονται σ' αυτή από τα υπόχρεα νομικά και φυσικά πρόσωπα καθώς και κάθε άλλη πληροφορία που περιέρχεται σε γνώση της και σχετίζεται με τα αδικήματα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης.¹²⁶

Τα *FIUs* οργανώνονται παγκοσμίως από το *Egmont Group*. Το *Egmont Group* είναι ένα ανεπίσημο διεθνές δίκτυο ανταλλαγής οικονομικών πληροφοριών που δημιουργήθηκε το 1995 έπειτα από τη πρώτη προσπάθεια να αντιμετωπιστούν πολύπλοκα θέματα που προήλθαν από τους εκπροσώπους των *FIUs* 24 κρατών και 8 διεθνών οργανισμών. Στόχοι του είναι η βελτίωση της λειτουργίας των *FIU* σε εθνικό επίπεδο υποστηρίζοντας την επέκταση και συστηματοποίηση ανταλλαγής οικονομικού περιεχομένου και λειτουργικών πληροφοριών, η βελτίωση δεξιοτήτων του προσωπικού καθώς και η βελτιστοποίηση της διεθνούς συνεργασίας μεταξύ των *FIU* ώστε οι οργανισμοί που εκπροσωπούνται στο *Egmont Group* να συνεργαστούν μαζί και να συνδράμουν στην επέκταση ενός διεθνούς δικτύου επικοινωνίας για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος και το οικονομικό έγκλημα παγκόσμιας συνεργασίας.¹²⁷

¹²⁶ Σελ. 156, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003) και www.hellenic-fiu.gr

¹²⁷ Σελ. 171, Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles - Valsamis Mitsilegas (2003) και σελ. 168 - Le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme – Geert Delrue

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ στη βιβλιογραφία

Το ξέπλυμα χρήματος (στη συνέχεια «ΕΧ») είναι ένα φαινόμενο το οποίο από οικονομικής πλευράς έχει πολλαπλές πτυχές. Τα βασικά προβλήματα ως προς την οικονομική του ανάλυση είναι:

- Πόσο είναι το ξέπλυμα χρήματος και πως υπολογίζεται
- Πως επιδρά το ξέπλυμα χρήματος στην ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας
- Πως επιδρά το ξέπλυμα χρήματος στην εγκληματικότητα της χώρας
- Πως οι πολιτικές αντιμετώπισης του φαινομένου επιδρούν στην οικονομία και στην εγκληματικότητα ενός κράτους. Εφαρμόζονται με τα χαμηλότερα δυνατά κόστη, αποθαρρύνουν την εγκληματικότητα και το έγκλημα της νομιμοποίησης;

1. Μέθοδοι Υπολογισμού Ξεπλύματος Χρήματος

Όπως παραθέτει η Brigitte Unger¹²⁸, η εκτίμηση του μεγέθους του ξεπλύματος χρήματος μπορεί να υπολογιστεί χρησιμοποιώντας κάποια από τις παρακάτω μεθόδους αναφέροντας ενδεικτικά κάποια πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της κάθε μεθόδου:

WALKER GRAVITY MODEL: αναπτύχθηκε από τον Walker (1995 και 1999) και μετέπειτα τροποποιήθηκε από την Unger το 2006. Ο Walker χρησιμοποιώντας ένα τύπο του μοντέλου της βαρύτητας προσπάθησε να εκτιμήσει το ποσό του ΕΧ βασιζόμενος στον προσδιορισμό των δεδομένων σχετικά με τα εγκλήματα σε όλο το κόσμο, στην εκτίμηση του ποσού χρημάτων που παράγονται από αυτά τα εγκλήματα, στην εκτίμηση του ποσοστού των χρημάτων που ξεπλένονται και στην εκτίμηση του τρόπου που τα χρήματα που ξεπλένονται διατίθενται ανά το κόσμο. Δεδομένου ότι τα δεδομένα εγκλημάτων δεν είναι διαθέσιμα σε όλες τις χώρες, ο Walker (1999) χρησιμοποίησε περιφερειακούς μέσους. Το μοντέλο αυτό εξετάζει δύο διαφορετικές οπτικές γωνίες της διαδικασίας του ξεπλύματος χρήματος. Από τη μια εξετάζει τα χρήματα που παράγονται για τη διαδικασία ξεπλύματος ανά κράτος και από την άλλη τις ροές των παραχθέντων ξεπλυμένων χρημάτων από το ένα κράτος στο άλλο. Το μοντέλο αυτό θεωρεί δεδομένο ότι από τη στιγμή που τα χρήματα θα μεταφερθούν σε ένα άλλο κράτος τότε θα μπουν έστω και μια φορά στη διαδικασία ξεπλύματος. Αν και το μοντέλο έχει κάποιες αδυναμίες εξαιτίας του ότι τα δεδομένα δεν είναι αρκετά, πλήρη ή ακριβή για όλες τις χώρες καθώς και ότι υπάρχουν μόνο δύο εξισώσεις για την εξήγηση της συμπεριφορά του φαινομένου και των δραστών για όλες τις χώρες, χρησιμοποιήθηκε ωστόσο ως μια πρώτη προσέγγιση για να βελτιωθούν οι εκτιμήσεις του φαινομένου. Ο Walker λαμβάνει υπόψιν του κάποιους δείκτες ελκυστικότητας του ΕΧ. Οι σημαντικές τομές του μοντέλου δηλώνουν ότι τα κράτη με μεγαλύτερη ανεκτικότητα στο ΕΧ, με υψηλά επίπεδα ΑΕΠ θα προσελκύσουν πιθανότατα μεγαλύτερο ποσοστό ΕΧ ενώ τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς ή πολιτικές συγκρούσεις, διαφορές κουλτούρας ή γλώσσας θα δράσουν μάλλον αποτρεπτικά. Όσο υψηλότερο είναι το αποτέλεσμα του δείκτη ελκυστικότητας του κάθε κράτους τόσο πιο ελκυστικό γίνεται για τη προσέλκυση ΕΧ.¹²⁹

¹²⁸ Σελ. 808-809 – Review of Law and Economics Money Laundering: A newly Emerging Topic on the International Agenda / Brigitte Unger

¹²⁹ Κεφ. 2 – The amounts and the effects of Money Laundering - Report for the Ministry of Finance / Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic Kristen Wokke, Greg Rawlings

Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, εφόσον το ποσό του ΞΧ είναι γνωστό, τότε μπορούν να υπολογιστούν τα αποτελέσματα του σε μακροοικονομικό επίπεδο, η επίδραση της πρόληψης των εγκλημάτων, κανονισμοί και το διασυνοριακό έγκλημα.

Η Unger βασιζόμενη στο μοντέλο του Walker τροποποιεί το μοντέλο αυτό λαμβάνοντας υπόψιν δύο νέους παράγοντες στους δείκτες ελκυστικότητας του ΞΧ – η συμμετοχή μίας χώρας ως μέλος του Egmont group και το μέγεθος του χρηματοπιστωτικού τομέα της – ενώ συμπεριλαμβάνει και κάποιους παράγοντες κουλτούρας ενώ επίσης χρησιμοποιεί την απόσταση μεταξύ κρατών σαν ελκυστικό παράγοντα.

- Dynamic Equilibrium two-sector model (Bagella 2009): το μοντέλο αυτό - βασιζόμενο σε προσομοιώσεις - αναπτύχθηκε για την εκτίμηση χρονοσειρών του ποσού του ξεπλυμένου χρήματος. Πρόκειται για ένα μικρο-οικονομικό μοντέλο που έχει τρεις παράγοντες – κυβέρνηση, επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Οι επιχειρήσεις παράγουν νόμιμα και παράνομα αγαθά ενώ τα νοικοκυριά μπορούν να δουλέψουν στη μαύρη ή στη νόμιμη αγορά αντιμετωπίζοντας και στις δυο περιπτώσεις κόστη συναλλαγής. Οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά χρησιμοποιούν τον τομέα της παραοικονομίας για τις εγκληματικές τους δραστηριότητες ενώ τη νόμιμη οικονομία για την απόκρυψη των παράνομων εσόδων. Το κράτος μπορεί να επηρεάσει τη πιθανότητα εντοπισμού και τη προσφορά ρευστότητας επιβάλλοντας κυρώσεις. Επομένως η συμπεριφορά όλων των παραγόντων δημιουργούν ένα πλήρες μοντέλο γενικής ισορροπίας. Σύμφωνα με τον Bagella η βέλτιστη ποσότητα ισορροπίας ΞΧ, εξαρτάται από την ελαστικότητα της τακτικής κατανάλωσης, την ελαστικότητα της μη-τακτικής κατανάλωσης, το βάρος της τακτικής κατανάλωσης, της μη-χρησιμότητας προσφοράς εργασίας για ΞΧ, της πιθανότητας εντοπισμού του ΞΧ, το μετοχικό κεφάλαιο, τα κόστη συναλλαγής και την αντίστροφη ελαστικότητα προσφοράς εργασίας για ΞΧ. Με βάση τους παραπάνω παράγοντες βγαίνει μια μεταβλητή που χρησιμοποιείται ως προσομείωση για τη πρόβλεψη της εξέλιξης της νόμιμης οικονομίας και παραοικονομίας. Όταν τα στοιχεία του νόμιμου τομέα επαληθευτούν και είναι ακριβή τότε μπορεί αντίστοιχα να γίνει με ακρίβεια μια πρόγνωση της παραοικονομίας, εκτιμώντας το ποσό του ΞΧ σαν ποσοστό του ΑΕΠ.
- Μελέτες πεδίου και περιπτώσεων (“*Field and case studies*”): αυτή η μέθοδος πραγματοποιείται από τη μία εθνογραφικά ώστε να ερευνηθούν οι τρόποι και τα πεδία δράσης ενώ από την άλλη με τη μελέτη περιπτώσεων εγκληματολογίας σχετικά με δράστες που συνελήφθησαν και περιουσιακά στοιχεία που έχουν κατασχεθεί.
- Επισκόπηση και Συνεντεύξεις (“*Surveys and Interviews*”): σε επαγγελματίες καθώς και εμπειρογνώμονες της αστυνομίας, κυβερνητικών τμημάτων ή υπουργείων ώστε να προσδιοριστούν τα ποσοστά ΞΧ σε σχέση με τη διάπραξη των πρωταρχικών αδικημάτων.

- Ασυνήθιστες ή ύποπτες συναλλαγές: ανάλυση ασυνήθιστων ή ύποπτων συναλλαγών όπως αναφέρονται στις “FIUs”
- Στατιστικές διαφορές και ασυνήθιστες στατιστικά συναλλαγές: χρησιμοποιώντας τα δεδομένα αυτά ως ένδειξη του ΞΧ, όπως για παράδειγμα λάθη ή παραλείψεις στο ισοζύγιο πληρωμών, διαφορές χρηματοροών στο κεφάλαιο και διαφορές στη προσφορά-ζήτηση χρήματος.
- Προσέγγιση λανθάνουσας μεταβλητής: η μέθοδος αυτή χρησιμοποιεί το μοντέλο *DYMIMIC* (*dynamic multiple-indicators multiple-causes*) – χρησιμοποιώντας δύο εξαρτημένες μεταβλητές και τις συνδέει σαν αντιπρόσωπο σε μία ανεξάρτητη μεταβλητή. Από τη μία συγκεντρώνονται οι μεταβλητές «αιτιών» (της παραοικονομίας ή του ΞΧ) όπως κανονισμοί, φορολογία κλπ και από την άλλη οι μεταβλητές που μετράνε τις ενδείξεις/ αποτελέσματα της παραοικονομίας ή του ΞΧ.
- Ανάλυση ασυνήθιστων στοιχείων εμπορίου(Zdanowick 2009): σύμφωνα με τη προσέγγιση αυτή, προσδιορίζονται τα ύποπτα εμπορεύματα και το μερίδιο του εμπορίου σχετικά με το ΞΧ.

Μέθοδος	Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
Walker	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Τα αποτελέσματα του μοντέλου φαίνονται αξιόπιστα 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Η εγκυρότητα και η αξιοπιστία των εκτιμήσεων εξαρτώνται από την αξιοπιστία και την ποιότητα των διαθέσιμων δεδομένων
Μελέτες πεδίου και περιπτώσεων “Field and case studies”	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Παρέχουν μία καλή ένδειξη σε ποίο βαθμό δρα το ΞΧ βάση μιας μικρότερης εξεταζόμενης κλίμακας ➤ Τα εκτιμώμενα ποσά των εντοπισμένων περιπτώσεων παρέχουν το ελάχιστο ποσό χρήματος που ξεπλένεται ➤ Γίνονται πιο κατανοητές οι συμπεριφορές, οι τρόποι και τα πεδία δράσης των φορέων ΞΧ 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ασαφής εικόνα για το πόσο αντιπροσωπευτικό δείγμα αποτελούν τα στοιχεία της εκάστοτε έρευνας. ➤ Το ποσοστό των εντοπισμένων περιπτώσεων ΞΧ δε μπορεί να υπολογιστεί σε σχέση με το συνολικό μέγεθος. ➤ Ασαφής εικόνα για το πόσο οι δράστες που συνελήφθησαν αντιπροσωπεύουν διάπραξη όλων των πρωταρχικών αδικημάτων ή συγκεκριμένων εξ αυτών
Επισκόπηση και Συνεντεύξεις σε επαγγελματίες καθώς και εμπειρογνώμονες		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Το δείγμα μπορεί να μην είναι αντιπροσωπευτικό ➤ Οι απαντήσεις μπορεί να βασίζονται σε υποκειμενικά και όχι αντικειμενικά κριτήρια.

<p>Ασυνήθιστες ή ύποπτες συναλλαγές στις “FIUs”</p>		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Διαφορές στις απαιτήσεις αναφοράς μεταξύ κρατών ➤ Καθυστέρηση ερευνών στην παρακολούθηση ύποπτων συναλλαγών ➤ Η σύγκριση μεταξύ κρατών μπορεί να είναι αρκετά δύσκολη
<p>Στατιστικές διαφορές και ασυνήθιστες στατιστικά συναλλαγές</p>		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Μη σαφής διαχωρισμός μεταξύ παραοικονομίας και ΞΧ ➤ Άλλοι παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν και δε συσχετίζονται με το ΞΧ
<p>Προσέγγιση λανθάνουσας μεταβλητής</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για όλα τα κράτη παγκοσμίως 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Η επιλογή των μεταβλητών αιτιών και ενδείξεων είναι αυθαίρετη και δεν ενδυναμώνεται από κάποιο θεωρητικό υπόβαθρο ➤ Δε μπορεί να διευκρινιστεί σε ποιο βαθμό ο προσδιορισμός του μοντέλου είναι σωστός και κατά πόσο σχετίζεται με ο ΞΧ

2. Πως επιδρά το ξέπλυμα χρήματος στην ανάπτυξη της οικονομίας και στην εγκληματικότητα μιας χώρας

Ο Quirk¹³⁰ σύμφωνα με την εμπειρική έρευνα που πραγματοποίησε το 1996 - βασιζόμενος σε μία εξίσωση που λαμβάνει υπόψιν τις μεταβλητές: ΑΕΠ ανά κεφάλαιο, επενδύσεις, δημόσια κατανάλωση και δύο ανθρωπίνου κεφαλαίου μεταβλητές, κατέληξε σε κάποια συμπεράσματα σχετικά με την επίδραση του ΞΧ στην οικονομική ανάπτυξη. Καταλήγει στο

¹³⁰ Κεφ. 6 – The amounts and the effects of Money Laundering - Report for the Ministry of Finance / Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic Kristen Wokke, Greg Rawlings

ότι το ΞΧ σχετίζεται στενά και θετικά με τη δημόσια κατανάλωση παρατηρώντας αύξηση του ΞΧ όταν υπήρχε αύξηση των επιπέδων της δημόσιας κατανάλωσης.

Σύμφωνα με την έκθεση που πραγματοποιήθηκε από τους Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic Kristen Wokke και Greg Rawlings¹³¹ χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της παλινδρόμησης συμπεραίνουν πως το ΞΧ ως μεμονωμένο γεγονός, δεν έχει αρνητικές συνέπειες για την οικονομική ανάπτυξη, ενώ το συνοδευτικό έγκλημα του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων μειώνει την ανάπτυξη. Όπως σημειώνουν, ο κίνδυνος του ΞΧ δεν εντοπίζεται άμεσα στις μακροοικονομικές μεταβλητές (όπως παραγωγή, εργασία ή ανάπτυξη) αλλά συνδέεται με το γεγονός ότι το ΞΧ αυξάνει την εγκληματικότητα μεταβλητή η οποία δρα αρνητικά στην οικονομία. Ο λόγος που κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι το ΞΧ ως μεμονωμένο γεγονός δεν έχει αρνητικές συνέπειες για την οικονομική ανάπτυξη είναι ότι χρησιμοποιώντας τη παλινδρόμηση παρατήρησαν ότι το ΞΧ είχε συντελεστή ο οποίος μειωνόταν καθώς αυξανόταν το ΞΧ και μειωνόταν η ανάπτυξη υπό τη προϋπόθεση ότι το έγκλημα δε λαμβάνεται υπόψιν, ενώ στη περίπτωση που το έγκλημα λαμβάνεται υπόψιν ο συντελεστής αυξανόταν. Επομένως σε όσες χώρες υπάρχει ΞΧ αλλά όχι έγκλημα, το ΞΧ συσχετίζεται θετικά με την ανάπτυξη ενώ όπου υπάρχει έγκλημα η όποια θετική συνεισφορά του στην ανάπτυξη του ακυρώνεται από την ισχυρή αρνητική επίδραση του εγκλήματος στον ΑΕΠ και την ανάπτυξη.

Κατά τον Masciandaro(1999)¹³², το ΞΧ ενισχύει τις επενδύσεις σε παράνομες δραστηριότητες. Υποστηρίζει πως κάποιο ποσό των παράνομων εσόδων θα ξεπλυθεί - πρέπει να νομιμοποιηθεί εφόσον οι εγκληματικές δραστηριότητες χρειάζονται παραταύτα νόμιμα έσοδα - και κάποιο όχι. Από τα χρήματα που θα ξεπλυθούν, ένα ποσό των παράνομων εσόδων σπαταλάται στη διαδικασία ξεπλύματος και περιλαμβάνει το κόστος που σχετίζεται με κανονισμούς, δωροδοκίες, κόστη συναλλαγών κλπ προκειμένου τα χρήματα να λάβουν νομιμοφανή υπόσταση ενώ ένα μέρος από το υπόλοιπο ποσό θα επαναπενδυθεί σε παράνομες και ένα μέρος σε νόμιμες δραστηριότητες. Η προσέγγιση του σχολιάζεται παραταύτα ως μη απόλυτα πειστική εφόσον διατυπώνεται το ερώτημα¹³³: *«γιατί να μην υπάρχει διαχωρισμός των χρημάτων που θα επαναπενδυθούν σε παράνομες δραστηριότητες σε νόμιμες και παράνομες δραστηριότητες και να πρέπει πρωτίτως να ξεπλυθούν εντελώς;»*

Αν και οικονομετρικά φαίνεται αμφιλεγόμενο να συσχετίσουμε το ΞΧ με τη μεταβολή του ΑΕΠ αντί με το απόλυτο επίπεδο του ΑΕΠ, είναι ωστόσο ενδιαφέρον ότι στη βιβλιογραφία παρατηρείται αποκλειστικά αυτή η πρακτική.

¹³¹ The amounts and the effects of Money Laundering - Report for the Ministry of Finance / Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic Kristen Wokke, Greg Rawlings

¹³² The amounts and the effects of Money Laundering - Report for the Ministry of Finance / Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic Kristen Wokke, Greg Rawlings

¹³³ από τους Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic Kristen Wokke και Greg Rawlings στην έκθεση: The amounts and the effects of Money Laundering - Report for the Ministry of Finance / Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic Kristen Wokke, Greg Rawlings

3. Συγκριτική Ποσοτική Μελέτη

Δεδομένου ότι τα διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με το ζέπλυμα χρήματος δεν είναι αρκετά προκειμένου να πραγματοποιηθεί μία στατιστικά σημαντική παλινδρόμηση με τα υπάρχοντα μοντέλα όπως αναφέρθηκαν παραπάνω, θα γίνει μια εκτίμηση της τάσης του ζεπλύματος χρήματος (ως ανεξάρτητη μεταβλητή, όπου $\Xi X=ML$) με βάση την ακόλουθη εξίσωση λαμβάνοντας υπόψιν ως εξαρτημένες μεταβλητές τα παρακάτω δεδομένα:

$$DGDP_t = C + \beta 1 (Pop\ gr_{(t-1)}) + \beta 2 (I/Y)_{(t-1)} + \beta 3 (Cr) + \beta 4 (ML)$$

$$(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta 1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - \beta 2 (I/Y)_{(t-1)} - \beta 3 (Cr) \} / \beta 4$$

<i>DGDP</i>	= Μεταβολή ΑΕΠ
<i>C</i>	= σταθερά
<i>Pop gr</i>	= ανάπτυξη πληθυσμού σε %
<i>I/Y</i>	= μερίδιο επενδύσεων ως προς τον ΑΕΠ
<i>t</i>	= έτος
<i>Cr</i>	= συνολικός αριθμός εγκλημάτων που καταγράφηκαν από την αστυνομία σε εκατομμύρια

Οι συντελεστές (*C*, $\beta 1$, $\beta 2$, $\beta 3$, $\beta 4$) που θα χρησιμοποιηθούν αντικατοπτρίζονται στο πίνακα 6.2 - ``*The regression output of Ferwerda and Bosma 2005*`` όπως αναφέρεται στην έκθεση ``*The amounts and the effects of Money Laundering*`` που πραγματοποιήθηκε από τους Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic Kristen Wokke, Greg Rawlings.¹³⁴ Οι συντελεστές του ΞX απορρέουν από τους υπολογισμούς των προαναφερθέντων μοντέλων Walker και Unger και εφαρμόζονται στο παρακάτω υποκεφάλαιο για τις περιπτώσεις 1-12.

Τα δεδομένα που θα χρησιμοποιηθούν, απορρέουν από χρονοσειρές που μαζεύτηκαν από τις πηγές EUROSTAT¹³⁵ (*DGDP*, *Cr*, *I/Y*) και OECD¹³⁶ (*Pop gr*) και αντικατοπτρίζονται στον παρακάτω πίνακα. Με βάση αυτές τις χρονοσειρές παρήχθησαν οι γραφικές παραστάσεις που ακολουθούν στη συνέχεια. Τα δεδομένα δεν είναι διαθέσιμα για όλα τα έτη και επομένως το μοντέλο μπορεί να εφαρμοστεί για τα έτη 2005-2010. Επίσης για τον υπολογισμό των εξισώσεων τα δεδομένα του εγκλήματος μετατράπηκαν σε εκατομμύρια όπως περιγράφει το μοντέλο.

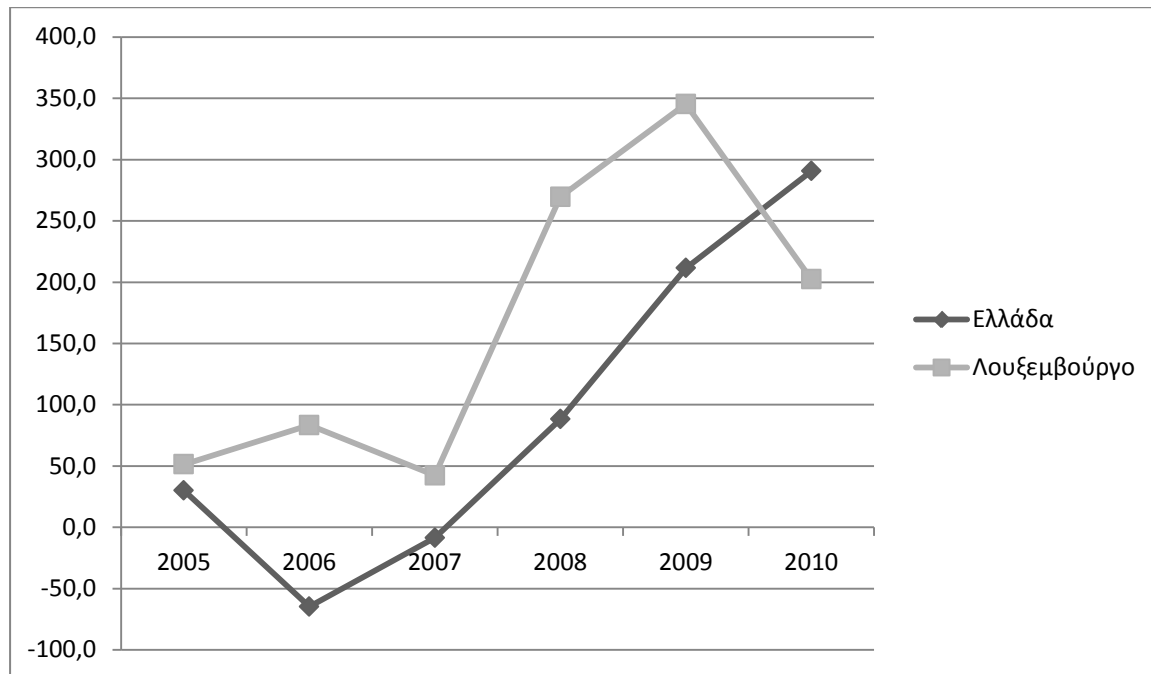
¹³⁴ The amounts and the effects of Money Laundering - Report for the Ministry of Finance / Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic Kristen Wokke, Greg Rawlings

¹³⁵ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

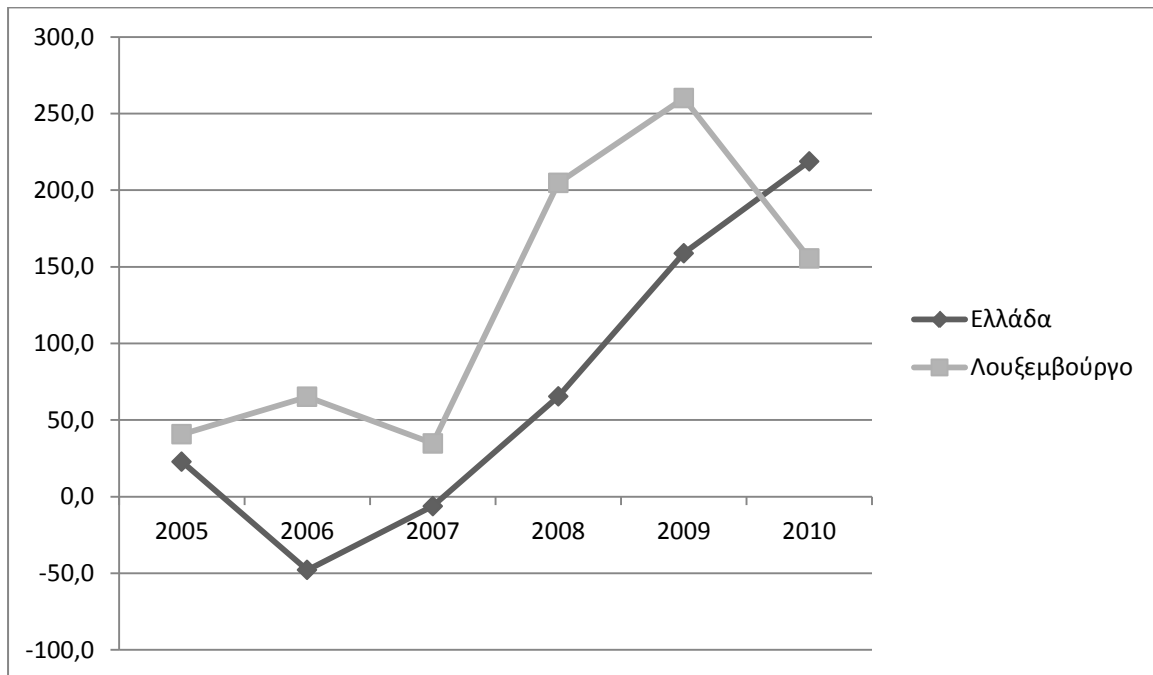
¹³⁶ <http://www.oecd.org/> και OECD Factbook 2011: Economic, Environmental and Social Statistics - ISBN 978-92-64-11150-9 - © OECD 2011

Έτος	Ελλάδα						Λουξεμβούργο					
	DGDP	Pop gr	Pop gr t-1	I/Y	I/Y t-1	crime	DGDP	Pop gr	Pop gr t-1	I/Y	I/Y t-1	crime
2002	3.4	0.34	/	/	/	/	4.1	1.05	/	/	/	/
2003	5.9	0.33	0.34	/	/	0.44	1.7	1.22	1.05	/	/	0.02
2004	4.4	0.35	0.33	22	/	0.4	4.4	1.43	1.22	21.4	/	0.02
2005	2.30	0.38	0.35	20.70	22.00	0.45	5.30	1.54	1.43	20.4	21.4	0.02
2006	5.50	0.40	0.38	22.60	20.70	0.46	4.90	1.61	1.54	19.2	20.4	0.46
2007	3.50	0.40	0.40	26.60	22.60	0.42	6.60	1.56	1.61	20.8	19.2	0.02
2008	-0.20	0.40	0.40	22.60	26.60	0.41	-0.70	0.79	1.56	21.4	20.8	0.02
2009	-3.10	0.41	0.40	19.90	22.60	0.38	-5.60	2.01	0.79	19.2	21.4	0.03
2010	-4.90	/	0.41	17.60	19.90	0.33	3.10	/	2.01	17.4	19.2	0.03
2011	-7.1	/	/	15.1	17.6	0.19	1.9	/	/	18.5	17.4	0.03
2012	-7.00	/	/	13.2	15.1	0.19	-0.2	/	/	19.3	18.5	0.03
2013	-3.90	/	/	12.1	13.2	/	2.10	/	/	17.6	19.3	/
2014	/	/	/	/	12.1	/	/	/	/	/	17.6	/

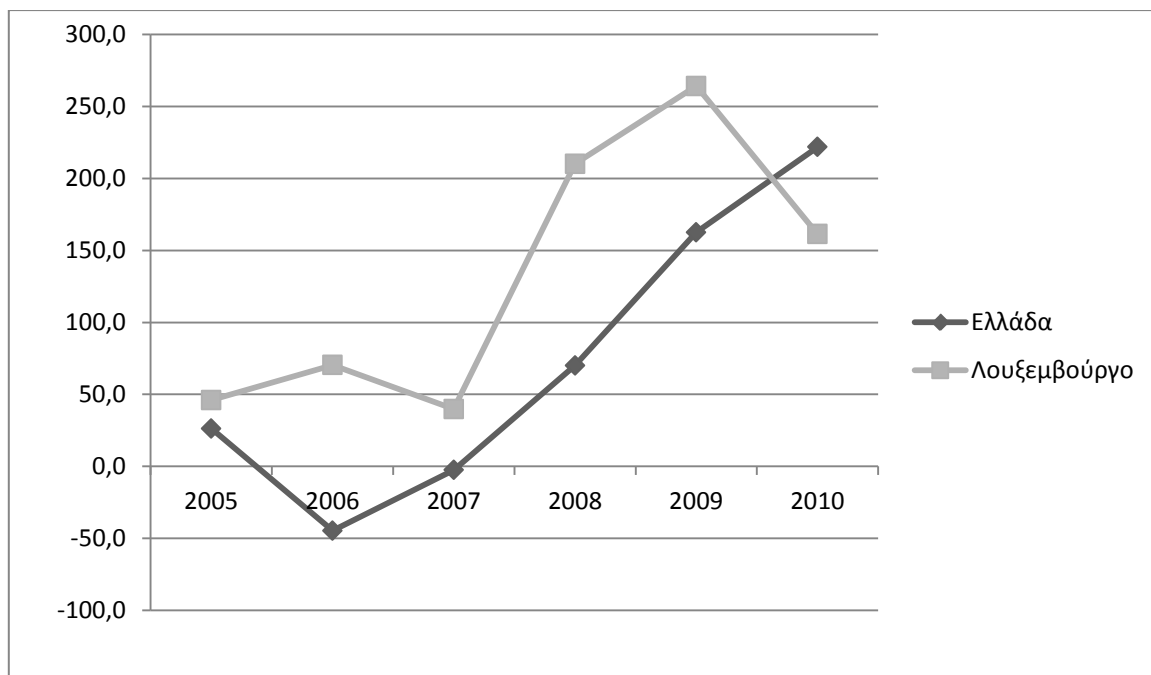
1. $(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta_1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - \beta_2 (I/Y)_{(t-1)} \} / \beta_4$
 $(ML) = \{ DGDP_t - 6.46 - 326.08 (Pop\ gr_{(t-1)}) - (-0.2)(I/Y)_{(t-1)} \} / (-0.03)$

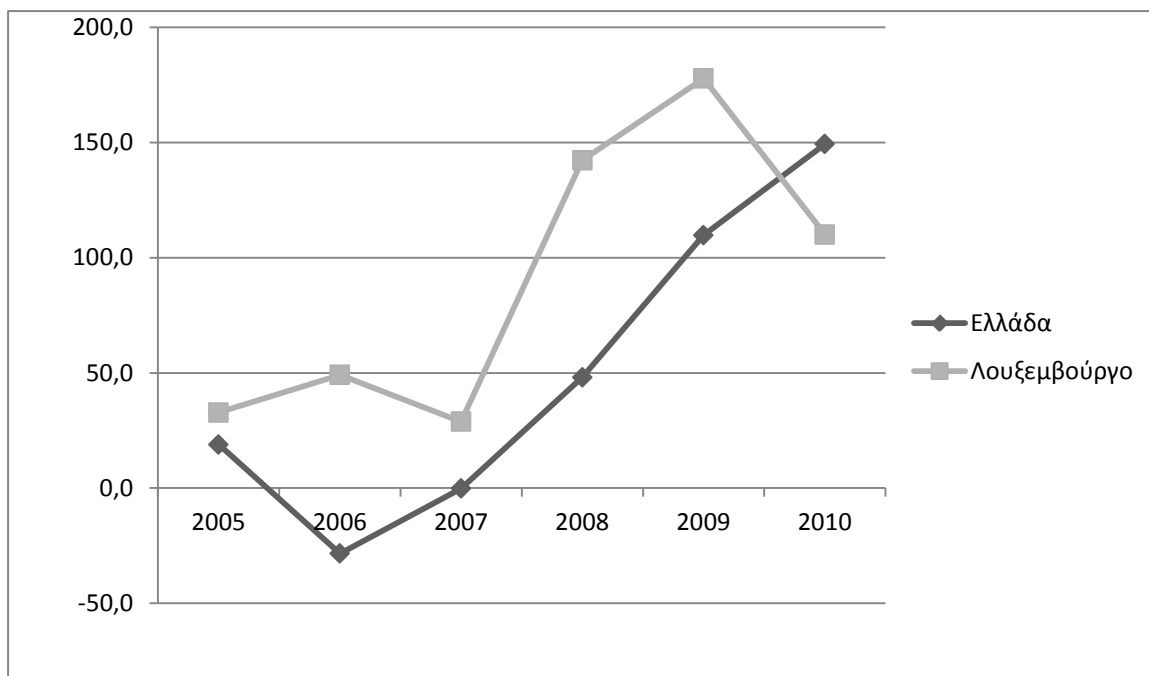
2. $(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta_1 (Pop\ gr(t-1)) - \beta_2 (I/Y)(t-1) \} / \beta_4$
 $(ML) = \{ DGDP_t - 6.67 - 332.41 (Pop\ gr(t-1)) - (-0.21) (I/Y)(t-1) \} / (-0.04)$

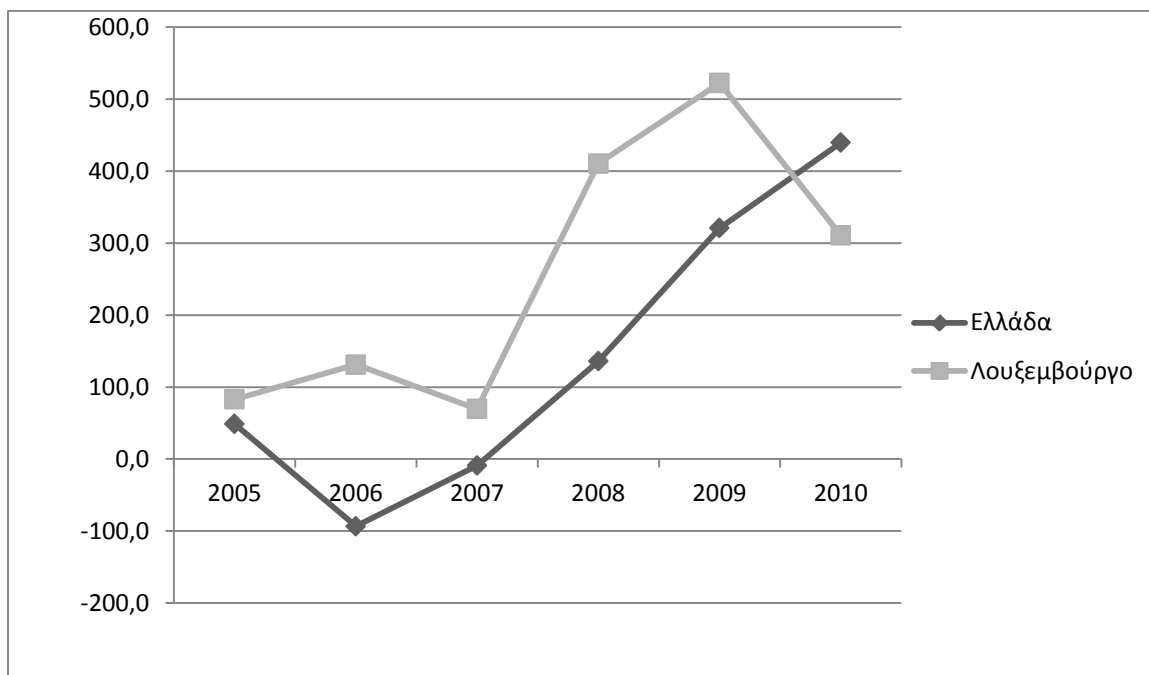
3. $(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta_1 (Pop\ gr(t-1)) - \beta_2 (I/Y)(t-1) \} / \beta_4$
 $(ML) = \{ DGDP_t - 6.56 - 339.89 (Pop\ gr(t-1)) - (-0.2) (I/Y)(t-1) \} / (-0.04)$

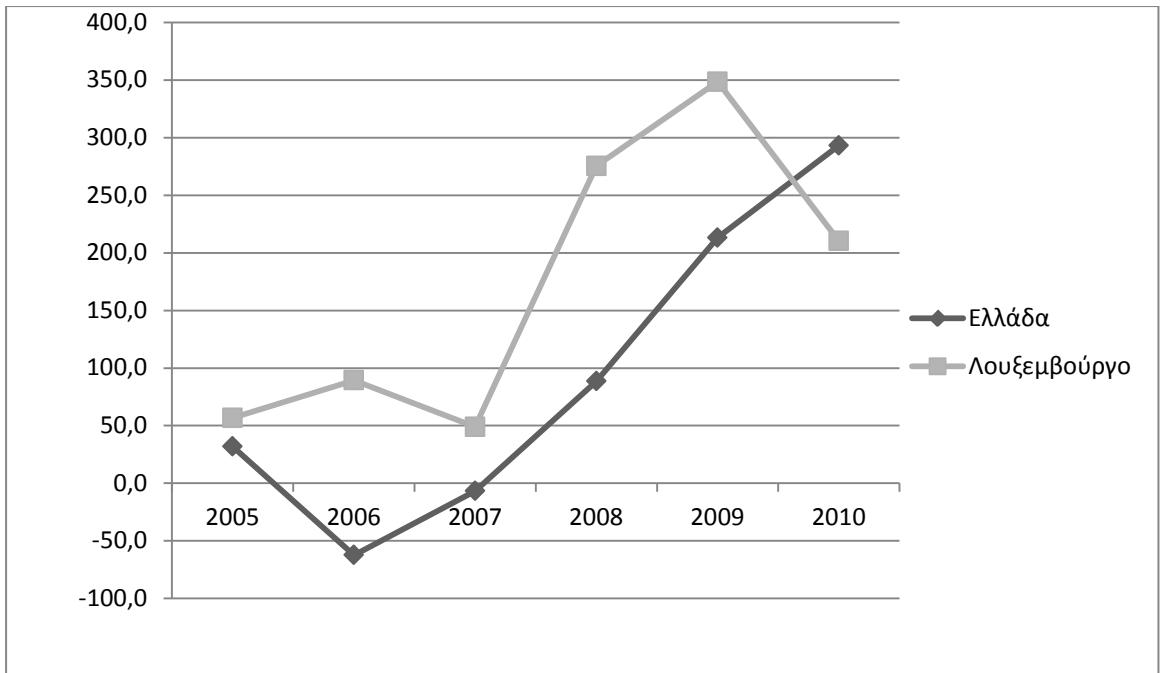
4. $(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta_1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - \beta_2 (I/Y)_{(t-1)} \} / \beta_4$
 $(ML) = \{ DGDP_t - 6.63 - 344.02 (Pop\ gr_{(t-1)}) - (-0.2) (I/Y)_{(t-1)} \} / (-0.06)$

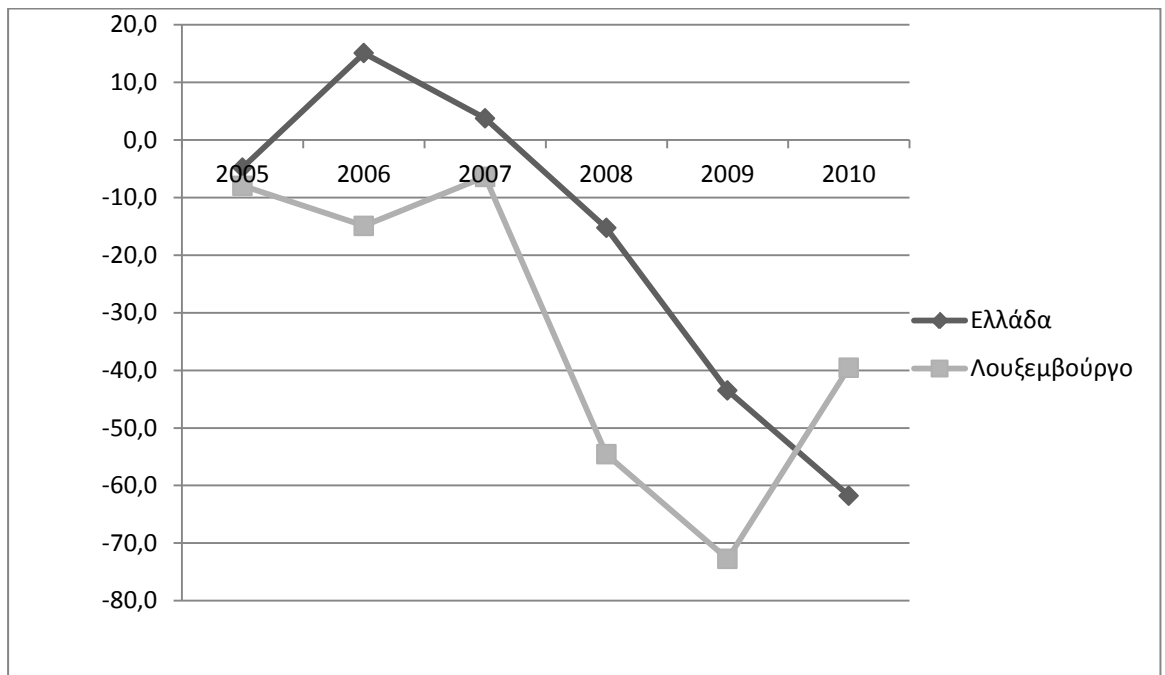
5. $(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta_1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - \beta_2 (I/Y)_{(t-1)} \} / \beta_4$
 $(ML) = \{ DGDP_t - 6.52 - 330.1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - (-0.2) (I/Y)_{(t-1)} \} / (-0.02)$

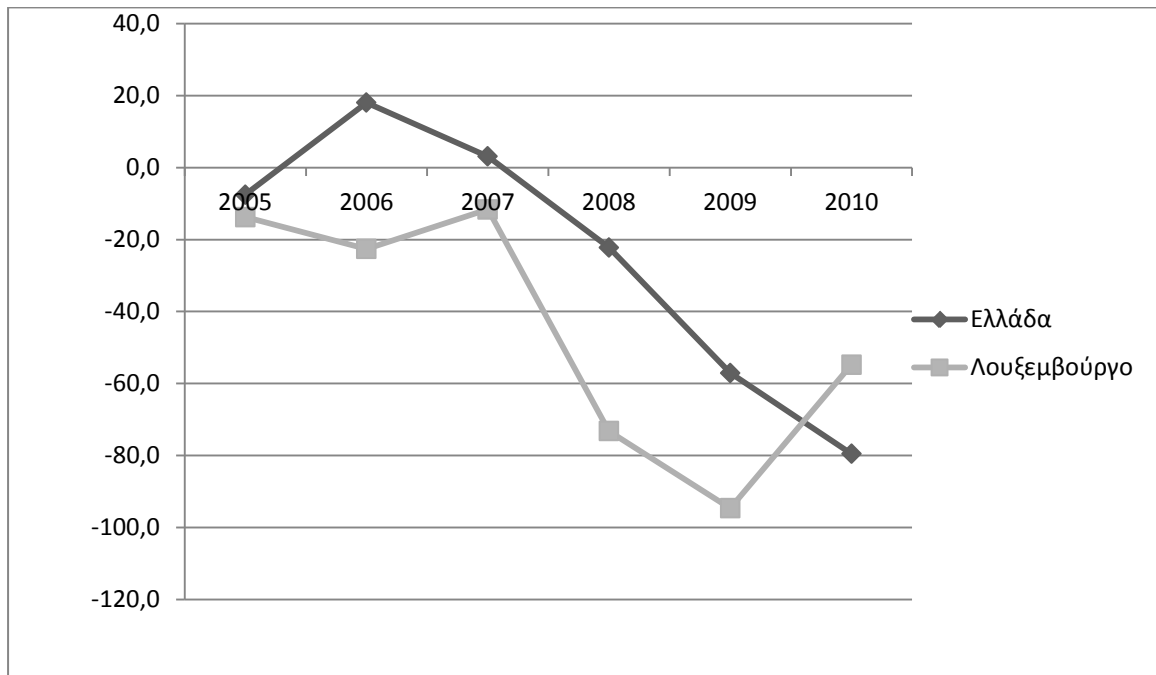
6. $(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta_1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - \beta_2 (I/Y)_{(t-1)} \} / \beta_4$
 $(ML) = \{ DGDP_t - 6.7 - 335.45 (Pop\ gr_{(t-1)}) - (-0.21) (I/Y)_{(t-1)} \} / (-0.03)$

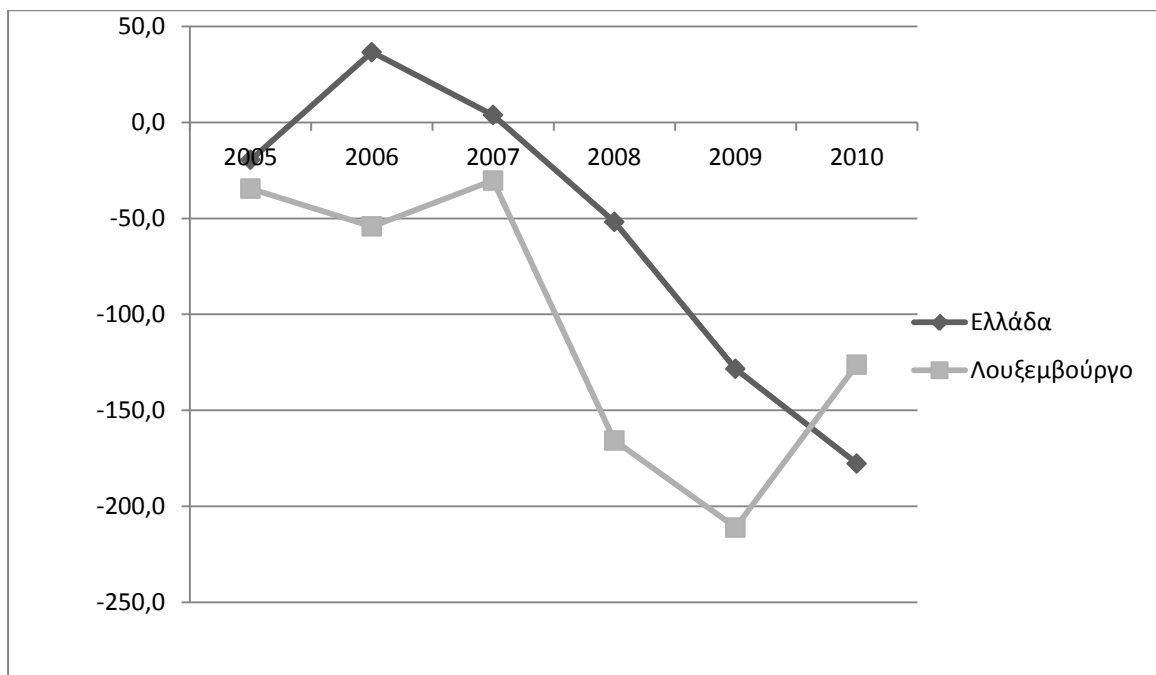
7. $(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta_1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - \beta_2 (I/Y)_{(t-1)} - \beta_3 (Cr) \} / \beta_4$
 $(ML) = \{ DGDP_t - 7.91 - 285.08 (Pop\ gr_{(t-1)}) - (-0.26) (I/Y)_{(t-1)} - (-0.48) (Cr) \} / 0.14$

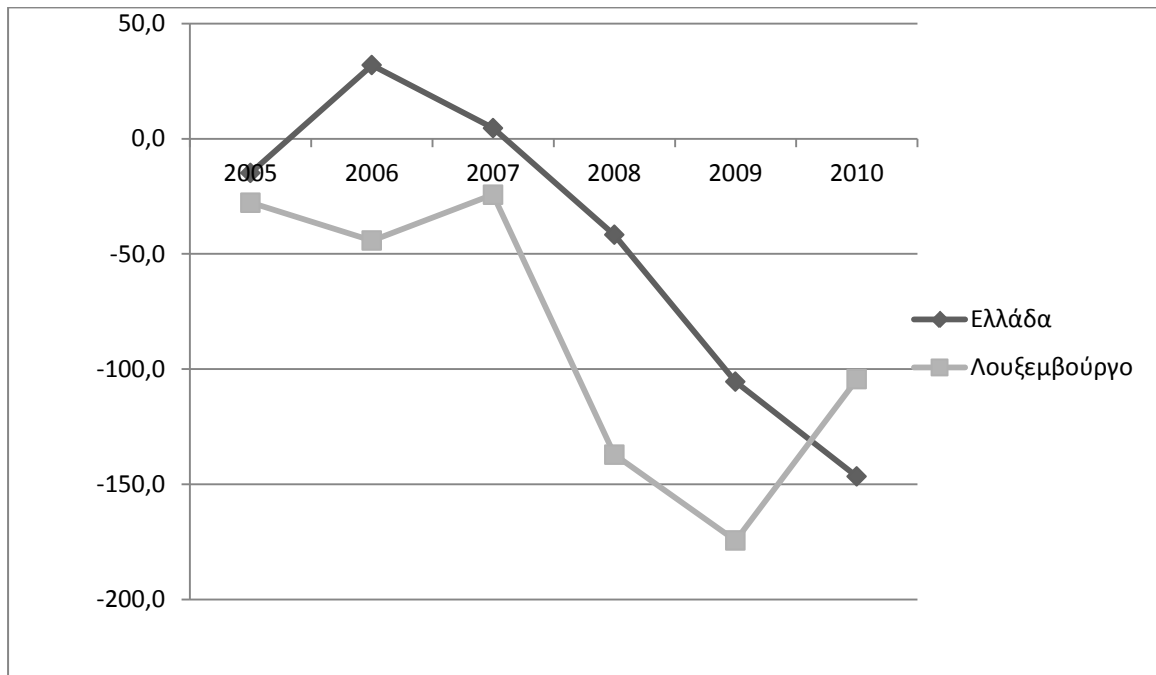
8. $(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta_1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - \beta_2 (I/Y)_{(t-1)} - \beta_3 (Cr) \} / \beta_4$
 $(ML) = \{ DGDP_t - 7.28 - 311.91 (Pop\ gr_{(t-1)}) - (-0.23) (I/Y)_{(t-1)} - (-0.41) (Cr) \} / 0.11$

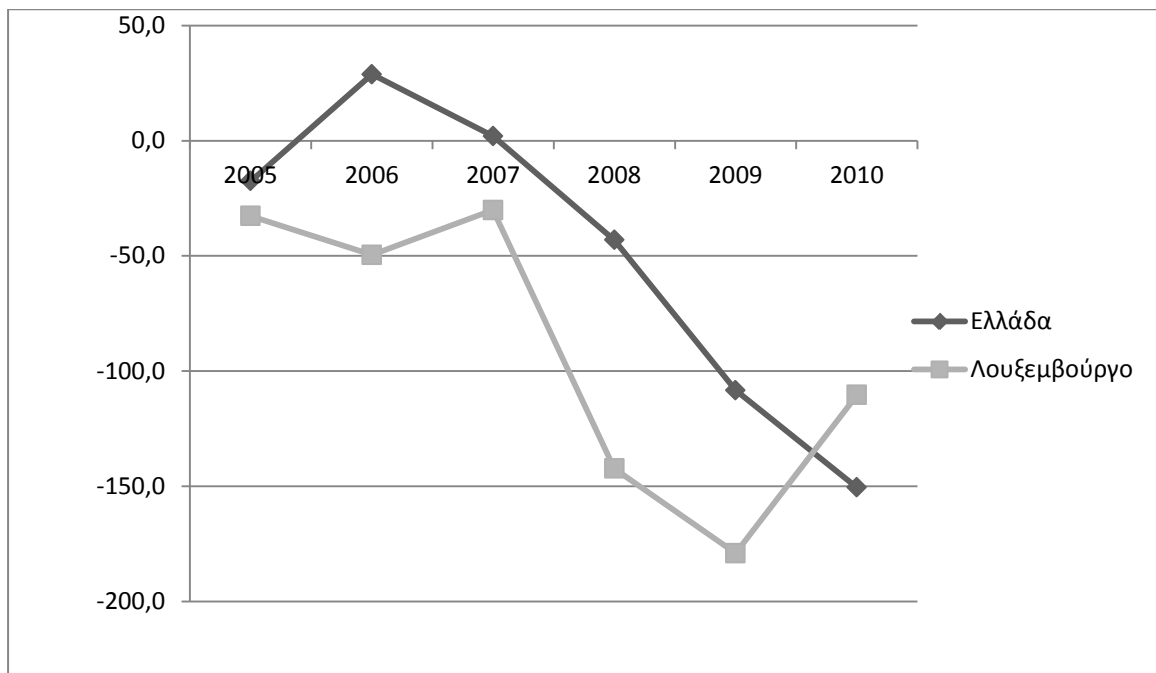
9. $(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta_1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - \beta_2 (I/Y)_{(t-1)} - \beta_3 (Cr) \} / \beta_4$
 $(ML) = \{ DGDP_t - 7.32 - 323.96 (Pop\ gr_{(t-1)}) - (-0.23) (I/Y)_{(t-1)} - (-0.26) (Cr) \} / 0.05$

10. $(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta 1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - \beta 2 (I/Y)_{(t-1)} - \beta 3 (Cr) \} / \beta 4$
 $(ML) = \{ DGDP_t - 7.21 - 327.21 (Pop\ gr_{(t-1)}) - (-0.23) (I/Y)_{(t-1)} - (-0.24) (Cr) \} / 0.06$

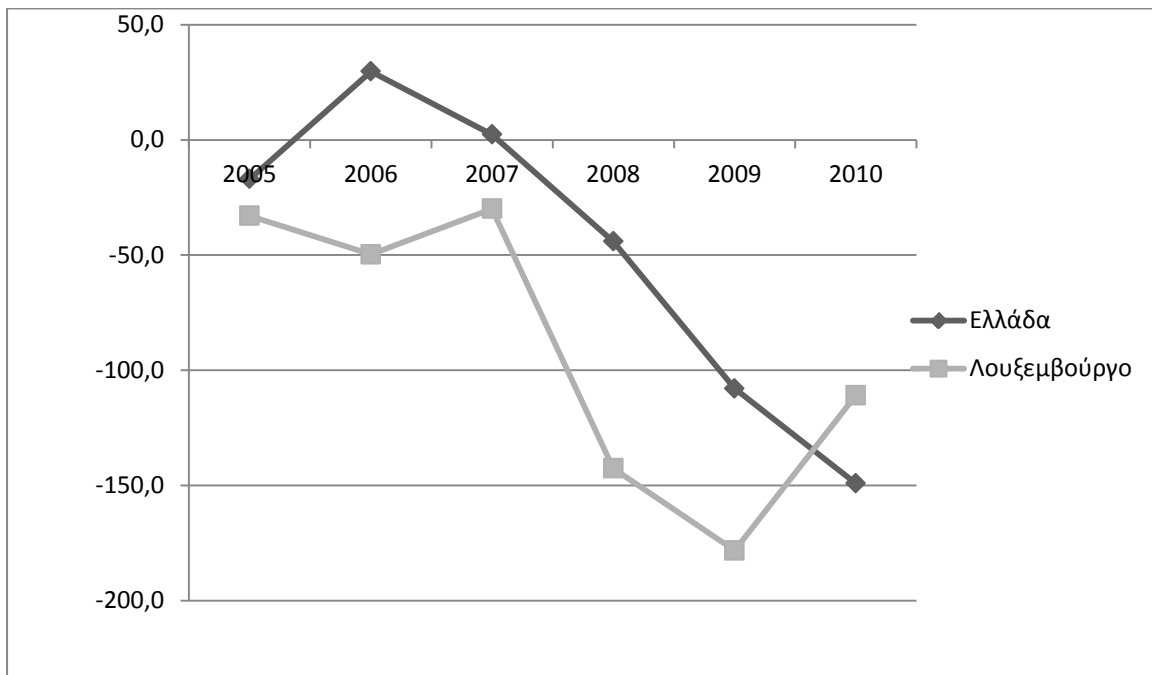

11. $(ML) = \{ DGDP_t - C - \beta 1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - \beta 2 (I/Y)_{(t-1)} - \beta 3 (Cr) \} / \beta 4$
 $(ML) = \{ DGDP_t - 7.9 - 330.05 (Pop\ gr_{(t-1)}) - (-0.25) (I/Y)_{(t-1)} - (-0.45) (Cr) \} / 0.06$

$$12. (ML) = \{ DGDP_t - C - \beta 1 (Pop\ gr_{(t-1)}) - \beta 2 (I/Y)_{(t-1)} - \beta 3 (Cr) \} / \beta 4$$

$$(ML) = \{ DGDP_t - 7.34 - 340.14 (Pop\ gr_{(t-1)}) - (-0.23) (I/Y)_{(t-1)} - (-0.34) (Cr) \} / 0.06$$

Συμπέρασμα:

Με βάση τα παραπάνω γραφικά διαγράμματα φαίνεται ότι τα δημοσιονομικά στοιχεία είναι συμβατά με μια μείωση των δεικτών του ξεπλύματος χρήματος λαμβάνοντας υπόψιν το έγκλημα. Ενώ θα περιμέναμε τα μοντέλα τα οποία περιέχουν μόνο δημογραφικά στοιχεία να ήταν συμβατά με μια αύξηση της έντασης του ξεπλύματος χρήματος, παρόλ'αυτά αν συνυπολογιστεί το έγκλημα (καμπύλες 7-12) βλέπουμε αντίθετα, τα στοιχεία να είναι συμβατά με μία τάση μείωσης των επιπέδων ξεπλύματος χρήματος για την εξεταζόμενη περίοδο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την επισκόπηση του θεωρητικού μέρους της παρούσας διατριβής βλέπουμε να παρατηρούνται συνεχείς τροποποιήσεις του νομοθετικού πλαισίου και των κανονισμών με κινητήρια δύναμη την συνδρομή και κάποιες φορές πρωτοβουλία διεθνών οργανισμών. Αναφέραμε πολλές φορές πως το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι ένα πολυσύνθετο έγκλημα που εξαρτάται από πολλούς παράγοντες όπως συμπεριφορές, διαφορετικούς τρόπους τελέσεως διαδικασιών και ταυτόχρονα πολυδιάστατο εφόσον έχει διαφορετικά επίπεδα πολυπλοκότητας ενώ επιπλέον έχει διακρατικό χαρακτήρα. Διεθνώς προσεγγίζεται κυρίως ως φαινόμενο και όχι τόσο ως έγκλημα και είναι επόμενο ότι τόσο η αντιμετώπιση του όσο και η καταπολέμηση του θα διαφοροποιούνται καθώς το φαινόμενο παίρνει συνεχώς νέες διαστάσεις, παρατηρούνται νέες συμπεριφορές και δημιουργούνται νέες τεχνικές. Από τη δεκαετία του '80 άρχισε να διαμορφώνεται σταδιακά ένα νομοθετικό πλαίσιο αντιμετώπισης και καταπολέμησης του – που επικεντρωνόταν αρχικά στη διακίνηση ναρκωτικών – και το οποίο εμπλουτίζεται συνεχώς με διευκρινιστικές προσθήκες ενώ επεκτείνονται οι ήδη υπάρχουσες προβλέψεις σε νέα εδάφια. Από την δράση και εξέλιξη των διεθνών οργανισμών δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας και τη διεύρυνση του δικτύου μελών ενώ γίνεται και εντεταμένη προσπάθεια για να εποπτεύσουν και να εντοπίσουν τα περιστατικά. Είναι επόμενο λοιπόν να επέλθουν επιπλέον τροποποιήσεις του νομοθετικού πλαισίου ώστε να καλύψουν υπάρχοντα κενά, ελλείψεις ή ασάφειες.

Ο κ. Jean Guill προαναγγέλλει πως τα φορολογικά αδικήματα, όπως η φοροδιαφυγή θα συμπεριληφθούν σύντομα στα πρωταρχικά εκείνα αδικήματα που αποτελούν αξιόποινη πράξη ως προς τις παράνομες πηγές χρήματος. Επομένως, η φορολογική συμμόρφωση θα αποτελέσει σύντομα κύρια αρμοδιότητα όλων των φορέων στο πλαίσιο της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.¹³⁷

Από την άλλη, η ποσοτικοποίηση του φαινομένου καθώς και η επίδραση του τόσο στα μεγέθη της οικονομίας όσο και στον ανθρώπινο παράγοντα παραμένει ακόμα ασαφής στη παρούσα δεδομένη χρονική στιγμή δεδομένου ότι δεν υπάρχουν πλήρη ή διαθέσιμα στοιχεία σε παγκόσμια κλίμακα ενώ παράλληλα υπάρχουν ανομοιογένειες σε πολλά επίπεδα μεταξύ των κρατών. Ωστόσο, προοδευτικά γίνονται προσπάθειες – κυρίως καταγραφής και ανάλυσης των ύποπτων περιπτώσεων (στο οποίο έχει συνεισφέρει αρκετά και ο ρόλος των FIUs) – οι οποίες στο μέλλον θα δώσουν ενδεχομένως μία καλύτερη ποσοτική προσέγγιση.

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, παρατηρήθηκε από την Επιτροπή - ήδη από το 2005 - έλλειψη αξιόπιστων και συγκρίσιμων στατιστικών δεδομένων μεταξύ των κρατών μελών της γεγονός το οποίο αποτελεί εμπόδιο για την ποιοτική εκτίμηση των πολιτικών της. Γι'αυτό δημιουργήθηκε ένα σχέδιο δράσης 2006-2010 προκειμένου να αναπτυχθεί μια κατανοητή και συνεκτική στρατηγική υπολογισμού και εκτίμησης του εγκλήματος και δικαιοσύνης. Ως

¹³⁷ Jean Guill, Γενικός Διευθυντής, CSSF, σελ. 9 – Luxembourg Banks Insights 2013 – Luxembourg Wort – KPMG

απόρροια του σχεδίου αυτού, δημοσιεύτηκε μια έρευνα το 2010 η οποία για πρώτη φορά επιδίωξε να προσεγγίσει το ζέπλυμα χρήματος σε ευρωπαϊκό - και όχι μόνο εθνικό - επίπεδο και να παρουσιάσει ενοποιημένα στατιστικά δεδομένα στην Ευρώπη. Επόμενη επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα είναι μια ανάλυση κόστους και κέρδους σχετικά με τις προβλέψεις καταπολέμησης του φαινομένου που πιθανότατα θα επιδράσει στην πολιτική αντιμετώπισης του φαινομένου και λήψη πολιτικών αποφάσεων.¹³⁸

¹³⁸ Eurostat <http://europa.eu> - Population and social conditions Collection: Statistical working papers © European Union, 2013 - ISBN 978-92-79-22843-8 ISSN 2315-0807 doi:10.2785/415 Cat. No: KS-TC-13-007-EN-N / Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Βιβλιογραφία

- Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος (2010): Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Γ' Ανανεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης
- Κωνσταντίνος Α. Στεφάνου – Χρήστος Βλ. Γκόρτσος (2006): Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη
- Πολυχρόνης Π. Τσιρίδης (2009): Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν3691/2008), Νομική Βιβλιοθήκη
- Mark Simpson, Nicole Smith, Arun Srivastava (2010): International Guide to Money Laundering Law and Practice – 3rd Edition, Bloomsbury Professional
- Geert Delrue (2012): Le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme - Maklu
- Société de législation comparé (2006): La lutte internationale contre le blanchiment et le financement du terrorisme Centre français de droit comparé
- Valsamis Mitsilegas (2003): Money Laundering Counter-Measures in the European Union – A new Paradigm of Security Governance Versus Fundamental Legal Principles, Kluwer Law International
- Mark Pieth and Gemma Aiolfi (2004): A Comparative Guide to Anti-Money Laundering – Edward Elgar Publishing

Άρθρογραφία

- Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι – Ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Βασικά χαρακτηριστικά του ν. 3691/2008 και δικαιοκρατικά όρια - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ
- Στέφανος Παύλος – Η οριστικοποίηση μιας διαχρονικής δογματικής εκτροπής και η εμπέδωση της κατασταλτικής αυθαιρεσίας - Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ
- Γιώργος Δημητραΐνας – Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: Οι ανακριτικές διατάξεις δέσμευσης και απαγόρευσης εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων του κατηγορούμενου υπό το πρίσμα των διατάξεων για την κατάσχεση και ειδική δήμευση των κρίσιμων περιουσιακών στοιχείων (από το ν. 2331/1995 στο ν. 3691/2008) – Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ
- Βασίλειος Κ. Πετρόπουλος – Ζητήματα υποκειμενικής υποστάσεως του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (άρθρο 2 παρ.5 του ν.3691/2008) – Ποινικά Χρονικά (2008) Τόμος ΝΗ
- Brigitte Unger – Money Laundering – A newly Emerging Topic on the International Agenda - Utrecht University School of Economics – Review of Law and Economics – (2009)

- Brigitte Unger, Melissa Siegel, Joras Ferwerda, Wouter de Kruijf, Madalina Busuioic Kristen Wokke (Utrecht School of Economics Vredenburg - Nederland) / Greg Rawlings (Australian National University Centre for Tax System Integrity RegNet, RSSS) - The amounts and the effects of Money Laundering - Report for the Ministry of Finance - (16.02.2006)
- Luxembourg Banks Insights 2013 – Luxembourg Wort – KPMG
- Population and social conditions Collection: Statistical working papers © European Union, 2013 - ISBN 978-92-79-22843-8 ISSN 2315-0807 doi:10.2785/415 Cat. No: KS-TC-13-007-EN-N / Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013 - Eurostat

Νομοθεσία και Κανονισμοί

Ελληνική Νομοθεσία

- Νόμος 3691/2008 περί πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησεως της τρομοκρατίας

Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία

Νόμοι και κανονισμοί του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου

- Νόμος της 12^{ης} Νοεμβρίου 2004 περί πρόληψης και καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
- Νόμος της 17^{ης} Ιουλίου 2008 περί πρόληψης της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για ξέπλυμα χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
- Νόμος της 27^{ης} Οκτωβρίου 2010 περί ενίσχυσης νομοθετικού πλαισίου του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Διευθύνσεις στο Διαδίκτυο

- International Monetary Fund (www.imf.org)
- Financial Action Task Force (www.fatf-gafi.org)
- Commission de Surveillance du Secteur Financier (www.cssf.lu)
- Service Central de Législation (www.legilux.public.lu)
- Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (www.hcmc.gr)
- Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης (www.hellenic-fiu.gr)
- Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>)
- OECD (<http://www.oecd.org/>)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1. Συστάσεις της FATF¹³⁹

Συστάσεις της FATF 2012

A – ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ

- 1 - Αξιολόγηση κινδύνων και εφαρμογή προσέγγισης βασισμένη στον κίνδυνο
- 2 - Εθνική συνεργασία και συντονισμός

B – ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ

- 3 - Το αδίκημα της νομιμοποίησης
- 4 - Κατάσχεση και προσωρινά μέτρα

Γ – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΗΣ

- 5 - Το αδίκημα της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
- 6 - Οικονομικές κυρώσεις σχετικά με τη τρομοκρατία και τη χρηματοδότηση της
- 7 - Οικονομικές κυρώσεις σχετικά με τη διάδοση της τρομοκρατίας
- 8 - Μη-κερδοσκοπικοί Οργανισμοί

Δ–ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

- 9 - Νόμοι απορρήτου των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων
- 10 - Δέουσα επιμέλεια ως προς το πελάτη
- 11 - Τήρηση αρχείων
- 12 - Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα
- 13 - Τραπεζική ανταπόκριση
- 14 - Χρήματα ή αξίες υπηρεσιών μεταφοράς
- 15 - Νέες τεχνολογίες
- 16 - Εμβάσματα
- 17 - Εξάρτηση από τρίτους
- 18 - Εσωτερικοί έλεγχοι – υποκαταστήματα εξωτερικού και θυγατρικές
- 19 - Χώρες αυξημένου κινδύνου
- 20 - Αναφορά ύποπτων συναλλαγών
- 21 - Γνωστοποίηση και εμπιστευτικότητα

¹³⁹ www.fatf-gafi.org

- 22 - Μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και επαγγέλματα: Δέουσα επιμέλεια ως προς το πελάτη
- 23 - Μη χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και επαγγέλματα: Άλλα μέτρα

Ε – ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

- 24 - Διαφάνεια και πραγματικός δικαιούχος νομικών προσώπων
- 25 - Διαφάνεια και πραγματικός δικαιούχος νομικών ρυθμίσεων

ΣΤ – ΕΞΟΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

- 26 - Κανονισμοί και εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων
- 27 - Εξουσία των εποπτικών αρχών
- 28 - Κανονισμοί και εποπτεία των μη χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και επαγγελμάτων
- 29 - *Financial intelligence units*
- 30 - Αρμοδιότητες των δικαστικών και ανακριτικών αρχών
- 31 - Εξουσίες των δικαστικών και ανακριτικών αρχών
- 32 - Διακινητές κεφαλαίων
- 33 - Στατιστικές
- 34 - Καθοδήγηση και ανατροφοδότηση
- 35 - Κυρώσεις

Ζ –ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

- 36 - Διεθνή μέσα
- 37 - Αμοιβαία νομική βοήθεια
- 38 - Αμοιβαία νομική βοήθεια: πάγωμα και κατάσχεση
- 39 - Έκδοση
- 40 - Άλλες μορφές διεθνούς συνεργασίας

2. ΛΟΙΠΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ¹⁴⁰

- The Wolfsberg Group - www.wolfsberg-principles.com
- Asia Pacific Group on Money Laundering (APGP) - www.apgml.org
- Caribbean Financial Action Task Force (CFATF) - www.cfatf.org
- European Banking Federation-Fraud Working Group - www.fbe.be
- European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)
- International Monetary Fund (IMF)- www.imf.org
- International Organization of Securities Commission (IOSCO) – www.iosco.org
- International Banking Security Association (IBSA)
- International Air Transport Association (IATA) – www.iata.com
- Institut de Formation Interbancaire
- World Customs Organization (WCO) – www.wcoomd.org
- Inter-American Development Bank (IADB) – www.iadb.org
- Organization of American States/Commission Interamericana para el Control del Abuso de Drogas (OAS/CICAD)- www.cicad.oas.org
- Offshore Group Banking (OGBS)- www.oecd.org
- Grupo de Accion Financiera de Sudamerica (GAFISUD)/Financial Action Task Force on Money Laundering in South America- www.gafisud.com
- United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) – www.unodc.org
- UK – National Crime Intelligence Service- www.ncis.co.uk
- Financial Crimes Enforcement Network – US Official Network – www.fincen.gov
- FSA – Financial Services Authority- Money Laundering Publications- www.fsa.gov.uk/Pages/Library
- Financial Stability Forum- www.fsforum.org/home/home.html

¹⁴⁰ Σελ. 180-181, Geert Delrue (2012): Le blanchiment de capitaux et le financement du terrorisme – Maklu

3. Λουξεμβουργιανή Νομοθεσία¹⁴¹

Νόμοι και κανονισμοί του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου

- Νόμος της 12^{ης} Νοεμβρίου 2004 περί πρόληψης και καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
- Νόμος της 17^{ης} Ιουλίου 2008 περί πρόληψης της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για ξέπλυμα χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
- Νόμος της 27^{ης} Οκτωβρίου 2010 περί ενίσχυσης νομοθετικού πλαισίου του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,
- Κανονισμός του Μεγάλου Δουκάτου 1 Φεβρουαρίου 2010 *providing details on certain provisions of the amended law of 12 November 2004 on the fight against money laundering and terrorist financing*
- Κανονισμός του Μεγάλου Δουκάτου 29 Οκτωβρίου 2010 (*coordinated version*) *enforcing the law of 27 October 2010 implementing United Nations Security Council resolutions as well as acts adopted by the European Union concerning prohibitions and restrictive measures in financial matters in respect of certain persons, entities and groups in the context of the combat against terrorist financing*

Κανονισμοί και Οδηγίες της «CSSF»

- Κανονισμός 12-02 της 14ης Δεκεμβρίου 2012 περί καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
- Οδηγία 14/584: δηλώσεις της «FATF statements» *concerning 1) jurisdictions whose anti-money laundering and combating the financing of terrorism regime has substantial and strategic deficiencies; 2) jurisdictions not making sufficient progress; 3) jurisdictions whose anti-money laundering and combating the financing of terrorism regime is not satisfactory.*
- Οδηγία 13/556: *Entry into force of Regulation CSSF N° 12-02 of 14 December 2012 on the fight against money laundering and terrorist financing - repeal of Circulars CSSF 08/387 and 10/476.*
- Οδηγία 11/529: *Risk analysis regarding the fight against money laundering and terrorist financing (AML/CTF)*
- Οδηγία 11/528: *Abolition of the transmission to the CSSF of suspicious transaction reports regarding potential money laundering or terrorist financing*
- Οδηγία 11/519: *Risk analysis regarding the fight against money laundering and terrorist financing (AML/CTF)*
- Οδηγία 10/495: *Entry into force of the law of 27 October 2010 on the fight against money laundering and terrorist financing*

¹⁴¹ www.cssf.lu

- Οδηγία 10/486: *Fight against money laundering and terrorist financing: amendment of certain provisions of Οδηγία 03/113*
- Οδηγία 10/484: *Fight against money laundering and terrorist financing: amendment of certain provisions of Οδηγία 01/27, as amended*
- Οδηγία 10/458: *Measures concerning the Democratic People's Republic of Korea (DPRK)*
- Οδηγία 07/327: 1) *FATF statement on Iran* 2) *FATF guidance regarding the implementation of certain UN resolutions*
- Οδηγία 06/274: *Entry into force of Regulation (EC) No 1781/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 on information on the payer accompanying transfers of funds*
- Οδηγία 06/263: *Combating money laundering and terrorist financing – list of non-cooperative countries and territories (NCCTs)*
- Οδηγία 06/247: *Business relationships and transactions with natural or legal persons of North Korea*

Υπουργικοί Κανονισμοί

- Βασιζόμενος στην οδηγία 1267 (1999) *concerning Al-Qaida and associated individuals and entities of the Security Council of the United Nations and ministerial regulations.*
- Βασιζόμενος στην οδηγία 1988 (2011) *concerning Taliban / Afghanistan and associated individuals and entities of the Security Council of the United Nations and ministerial regulations.*

Ευρωπαϊκή νομοθεσία

- Κανονισμός (EC) 1781/2006 *of the European Parliament and of the Council of 15 November 2006 on information on the payer accompanying transfers of funds*